Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 23 апрель, 1974 шу. • № 49 (5345). • Мах 2 кап.

ТАХАН ХЬАЕЛЛА ВЛКСМ XVII СЪЕЗД

КХОЛЛАМАШ ДЕРИЙ НОАХАЛ

23 апреле хьаеллача ВЛКСМ XVII съездаца дувзаденна АПН корреспондента Греков Вячеслава даьча хаттараштa жоп лу ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара ТЯЖЕЛЬНИКОВ Евгене

— Хьона хетаргахьа, вай мехка комсомолен кагирхойи вахаре эггара лоархIамегIа йола тIеххьара событеш малагIаш я?

— ЛоархIаме мел йола событеш дагаръе атта дац. ХIара денна доккхий къахьегама толамаш доах советски кагийча нахен мехкарашеи, эггара хьалхагIа дIадоладу дуккха лоархIаме, обществана пайдана дола гIулакхаш. ХIаьта а шиа событи хьакъоастае ловра сона.

Цкъа-дале, из я соахка хиина советски кагирхой фестиваль. Из хилар «Вай — патриоташ, интернационалисташ» яхаш девиз а йслаш, цо хьахьекхар къахьегаме, дешача, Iилман чу, технике, культуре, спорте царна карагIдийнна хIамаш. Фестиваль йолча хана бархI миллиони ах миллиони болча кагийча нахеи мехкарашеи дакъа лаьцар кагирхой Iилма-техническй творчествага хьожача, ши миллион совгIча къонача болхлоша, колхозхоша — профессиональни говзала конкурсашка. Фестивала художественни программана юкъе дакъа лаьцар 11 миллисн болча къонача наха.

ШоллагIа событи — из я «Хьинзреча къахьегамцеи тIехдикача дешарцеи белгалдоаккхаргда вай пятилетка къоастамбеш дола шу» яха, укх шера 8—12 январе хиина Ерригсоюзни комсомольски собрани. Цунна юкъе дакъа лаьцар 48 миллион саго. Царех хIара бархIлагIчо къахьегама овсарле лакхъяра тIаерзаяь корта болаш йола предложени елар. Собрани йолча хана корта болаш долчен доагIар дизза дIадехачен, кхоачамбоацаращца критически никъ лаьцача хьалашка анализ йир 1973 шера кагирхоша баьча балхах хьахиннарий, белгалдир КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума решенешкара, цига новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлагара, партега, советски халкъага КПСС ЦК-ас даьча КхайкаралгарахьадоагIаш дола хIара комсомольски организаце хьадда декхараш. Кердача низаца собране хьахьекхар, комсомол, берригa вай кагирхой Коммунистически партена гонахьа айхха кхотабенна хилар, Ленина васкеташта уж гесаме хилар, дIахо а нислагIча пятилетка диълагIча шера планаш кхоачашъяр духьа деррнгача халкъо лелаеча социалистически яхьа доакъашхой хьалхарча мугIарашка хила шоаш кийча хилар.

ДIахо малагIа йоккхий событеш я комсомольцийн кагирхойн?

— Укх шера 23 апреле хьаелларгья ВЛКСМ аргIанара XVII съезд. Цо ювцаргья комсомола Центральни Комитета отчет, белгалъергья комсомольски болх дIахо эргабаьккха тоебара, кагирхошта коммунистически кхетам дикагIа балара программа, ВЛКСМ центральни органаш хоржаргья. Съездал хьалхагIа чакхъяьннай шоай организацешта хьалхашка комсомола ерригача комитеташа тела отчеташ. Комсомольцаша принципиальной доагIар дизза дIадехаш мах бу КПСС XXIV съездеи ВЛКСМ XVI съездеи решенеш кхоачашъяра шоаш чакхдаьхача гIулакхий.

ШоллагIа йоккха событи — комсомолах В. И. Ленина цIи тилла 50 шу дизар. 1924 шера 12 июле комсомола VI съездо тIайийцача манифеста тIа йоахар: «Хозача деша, цIи мел йолча цIерел дикагIйола цIи лелае безам хилярах, сийлахьвоккхавар дIакхалхар сий деш дагалацар духьа ийца а ца Iеш тIайийцай вай ер решени. А, вай из тIайийцай СССР-е дахача дерригача халкъех бола берригa къахьега кагирхой шоай отрядаца — Коммунистически Кагирхой Союзаца — цхьаьна Ленин саина баха, болх бе, къовсам лоаттабе, Ленина вайна юхедита васкеташ кхоачашде цхьатарра ловшн чIоагIа лаьрхIаи хилийтар духьа».

Комсомола дерригача историе бакъду цу дувна тешаме хилар.

— МалагIа дакъа да комсомольцашеи кагирхошеи халкъа къахьегама гIулакхашта юкъе лоацар.

— Тахан дукха совгIа-эшшагIа боацаш мехкарча берригача болхлоехи гIулакхерча нахахи ахаш миссел ба кагирхой. Из ба кхолламаш ду Iалаьмате боккха низ. Цхьадола масалаш доаладергда аз. Къахьегама овсарле эггара дукхагIа лакхъелга хIара балха ден боарам а хиина дIаоттаргдола гIулакх де гIерт Москвера кагирхой. Пхе ден заданеш диъ дийнахьа кхоачашъе гIерт къона ленинградцаш. «Селхан — новатора рубеж, тахан — комсомольски норма» яхаш девиз а йолаш болх беш ба Украина кагий нахи мехкарийи. Казахстанерча хIара шоллагIча къонача болхлочо сахьат хьалха кхоачашъю сменни задани, хIаьта вокх юхейнсача хана планал совгIа продукци хьаю.

Эггара дуккагIа — 222,5 миллион тонн — ялат чудера соахка юрта боахама къахьегамхо-

(Йистедоалар 3-ча оагIо тIа).

ДИКАГIБАРИЙ ЦIЕРАШ ЙОАХ ХАЛКЪО

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара кампани кердача, лоархIамерча лагIа тIа яьннай. ДIадоладеннад депутаталла харжа кандидаташ увттабелга. Къахьегамхой коллективай собранешка депутаталла харжа кандидаташ увттабеш эггара хьалха цIерш йоах Коммунистически партеи Советски правительствап кулгалхой. Харжархоша шоай кандидаташ бу сий долча болхлой класса, колхозни ахархой, советски интеллигенце эггара дикагIбола коммунисташи парте боацараши.

...ЦIей дездеча хьисапе кийчъяь я СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината ремонтно-механически цех. Укх деношка цига хилар Нохч-ГIалгIай АССР-гара № 669 йолча Заводской хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаташ увттабара хетаяь комбината болхлой, гIулакхерча наьха, инженерно-технически болхлой юкъара собрани.

Собрани хьайиллар профсоюза заводской комитета председатела И. А. Уткина. Хоржамашта хьалхара кампани массаза а вайна карагIдаьннарашка хьажар хиннилга белгалдаьккхар цо. Дика къахьегама толамаш доах укх шера комбината коллективо, карагIдаьннарех кхоачам а ца беш уж дIахо чIоагIдеш ба уж.

Къоастамбеча шера хьалхарча квартале комбината болхлоша дика къахьийгад, деррнгача хьокхамашта цар тIеххоачашъяьй пачхахьалкхен план а социалистически декхараш а.

Дош лу центральни ремонтно-механически цеха токара коммунистически къахьегама ударника И. С. Матвеева.

— Сай доккха сийдар лоархI аз вай коллектива цIерагIа № 669 йолча заводской хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа Коммунистически партеи Советски пачхахьалкхени гIорваьнна вола деятель, КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежнев кандидаталла оттаве бокъо ялярах.

Уж дешаш дIаьхдаь тIоараш тохаш тIайийцар гулбеннараша.

И. С. Матвеева енна предложени чIоагIа раьза волаш хьаллаьцар № 32—111 йолча цеха начальника В. М. Дронкина.

Берригача советски наха дика йовз Леонид Ильич Брежнева биографи, — аьлар цо ше къамаьл деш.

— Ленински хьисапе ше кулгалхо хилар хьахьокх вай парте Центральни Комитета Генеральни секретара. Шин берриге низ, хьинар, творчески хьаькъал Леонид Ильича дIалу Даьхенна тешаме гIулакх дара, цун низ чIоагIбара, дIахо йодача хана халкъа хьалторо тоаяра, дерригача дунен тIа машар чIоагIбара.

Трибуна тIа ва № 12 йолча цеха начальник А. М. Зайцев.

— Аз гIад а ваха хьаллоац СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежнев кандидаталла оттаве аьнна Игорь Сергеевича енна предложени, — аьлар А. М. Зайцева. — Вай комбината коллектива цIерагIа са безам ба ишта № 669 йолча Заводской хоржама округе гIолла № 12 йолча цеха аппаратчица Лидия Кузьминична Черкунова СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттае. Итт шу совгIа ха я Л. К. Черкуновас комбинате болх бу. Профтехучилище йистеяьккхачул тIехьагIа укхаза дIайолаяьй цо ший къахьегама биографи. ХIана лакхлагIча разряда аппаратчица я Лидия Кузьминична, тIехдика караерзаяьй цо дукха кхыйола смежни говзалаш. Цеха а комбината а коллективе чIоагIа сий ду Л. К. Черкуновай. Из болх беш йолча № 12 цехо а сменас а коммунистически къахьегама коллектив яха цIи лелаю. Хьинаре общественник хиларца а йовз коммунист Л. К. Черкунова. Къахьегамеи общественни вахареи дика гIулакхаш карагIдувларах Къахьегама Цеца Байракха орден еннай, «1973 шера социалистически яхье котъяьннар» яха знак яларца белгалъяьккхай из.

Л. И. Брежневи Л. К. Черкуноваи СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттабарах йола предложени хьаллаьцар къамаьлаш даьча № 12 йолча цеха смена начальника В. Г. Бараниченкос, № 12 йолча цеха аппаратчика В. И. Рагулина, № 132 йолча цеха начальника З. Х. Чингариева, № 12 йолча цеха вокхагIволча аппаратчика В. И. Назарова, иштта кхыбараша.

Собране доакъашхоша цхьа барт а болаш соцам бир № 669 йолча хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа **Л. И. Брежневи Л. К. Черкуноваи** кандидаталла оттабе.

* * *

Селхан «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода коа хьагулбелар болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах. Уж вIашагIкхийттабар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаве.

Собрани хьайиллача завода партийни комитета секретара А. М. Кантариас белгалдаьккхар, В. И. Ленин ваь 104 шу дузача дийнахьа СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттавара шоай коллективе хоржамашта хьалхара собрани яр боккха лоархIам болаш гIулакх хилар. Цул тIехьагIа къамаьл де дош лу № 3 йолча цеха электросварщикий бригада бригадира В. С. Турапина.

Завода коллектива цIерагIа цо предложени лу № 7 йолча Грозненски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа Эскара Северни группа командующи, инарал-полковник Герасимов Иван Александрович оттаве. Нов. В. С. Турапина предложени хьаллоацаш къамаьлаш дир укхаза вокхагIволча инженер-технолога Л. М. Ладогас, № 4 йолча цеха электросварщика И. А. Саликова, комсомола комитета секретара заместитела Е. Митюкова, профсоюза заводской комитета председатела Т. А. Шокоренкос.

Собране доакъашхоша массава раьза а волаш соцам тIайийцар № 7 йолча Грозненски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа **Герасимов Иван Александрович** кандидаталла оттаве.

Тха къахьегам хьона, Даьхе

ЕРРИГСОЮЗНИ КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИКЕРА

ЛИЙРХIАР КХОАЧАШДИР

Укх шера ткъоалагIча апреле Iуйрнйна ворхI сахьат даьлча денз коммунистически къахьегайа сийлен цIи лелаеча Грозненски ремонтно-механически заводе цахаддаш хьаухаш бар Ерригсоюзни коммунистически субботнике дакъа лаца боагIа завода болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах, цига хьалха къахьегаш а хинна пенсе баха нах. БархIлагIчох ах доалаш къахьегама цIейна хетаяь болхлой митинг хилар.

Цига къамаьл дир завода партийни организаце секретара Хажиев Лаьча Хасановича, электросварщика Давлетов Эдаурд Сидоровича.

Къахьегама цIей даькъала дувца заводе. баьхкача цар шефал деча № 32 йолча школа дешархоша зизаш делар коммунистически субботнике баьхкачарна. Школа лакхерча классашкарча 140 дешархочо цахашка, участкашка гIонна дола балхаш дир.

20 апреле шин сменагIа къахьегаш хилар пхи бIаь болхло. Цар арахийцар 10 эзар совгIа сома маьха запасни оаткалаш, мехкдаьтта оборудовани, бурови насосаш, вертлюгаш, роторащ, лебедкаш, металлоконструкцеш; емкосташ, бахача наха чIоагIа эшаш дола «Огонек» яха яьш, кхыйола продукци. Арахийцача тIехдикача продукцех доккхагIдола дакъа доазол арахьара дIадахьийта оттадир.

Цу дийнахьа ерахийцача продукцех дукхагIъяр кийчйир механо-сборочни цеха болхлоша. Цар хьаяь продукци 4 эзар сома маьха хилар. ХIаьта мехкдаьтта оборудованена ремонт еча участка болхлоша 2 эзар сома маьхеи котельно-сварочни участка коллективо цхьа эзар совгIа сома маьхеи тайп-тайпара продукци арахийцар.

Заводе 50 болхло ва тIайоагIача пятилетка чотах къахьегаш. Къаьстта овсаре къахьегаш хилар уж ленински коммунистически субботник долча дийнахьа. Царех ба токараш Окуневский Анатолий, Лысогорский Олег, Дакаев Султан, Дарсигов Махьмад, Багашев Увайс, Герасимов Юрий, кхы дуккха бараш а. Сменни нормаш 180—200 процент кхоачашйир царех хIаране.

Делкъийга салоIача хана субботнике дакъа лоацачарна концерт оттадир Грозперча пачхахьалкхен филармоне артисташа.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТIА: коммунистически субботнике дакъа лоацаш ба сменни мастер М. Чигвинцева, токарь М. Дарсигов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Малгобек

ЛаьрхIа хиннача тайпара цхьа барт а болаш Ерригсоюзни коммунистически субботнике балха арабаьлар Малгобекски района къахьегамхой. Халкъа боахама тайп-тайпарча участкашка хьинаре къахьегаш хилар 32 эзар болхло, инженерно-технически болхло, гIулакхера нах, дешархой. Производстве къахьегаш хилар 12400 болхло. Цар арахийцар 18,5 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци, бIаьш метраш бурув техар. Кхайсса делхаш догIа доллашехьа а Малгобека улицашка 120 метр карт йир. Къахьегама цIей долча дийнахьа шоаш даьккха 5 эзар сом алапи нислагIча пятилетка фонда юкъедихьар района къахьегамхоша.

Назрань

«ЦIеча субботнике» дакъа лацара хьалхе а кийчлуш бар трикотажни фабрика болхлой.

ХьатIаккхьчар сатийса ди. Ше хьамакхаьчче а, кхы хьем боацаш ший балха моттиге дIаоттар хIаравар. Хьалха венечунца яхье а ваьле къахьега воалора уллув болх бер.

Балха хапак бизза пайда а эцаш къахьегар баьхан долаш коммунистически субботник долча дийнахьа тайп-тайпара 8 эзар чухьнахьа дувхаду чилан барзкъа хьадир фабрика коллективо.

Субботнике дакъа лоацаш 720 саг хилар. Шоаш цу дийнахьа даьккха 1400 сом ахча нислагIча пятилетка фонде хьожавьо фабрика болхлоша.

Гудермес

Шиш тайпара доккха цIей хинна дездир коммунистически субботник района къахьегамхоша. 27 эзар совгIа саг вар балха араваьнна.

Къаьстта хьинаре къахьегарца белгалдаьккхар субботник промышленноста болхлоша. Духхьал локомотивни депо болх беш хилар 2400 саг. 11 сахьат далалехьа дийнахьара балха нормаш кхоачашъяь баьлар слесараш Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат В. М. Вышкварок, Н. Абуев, токарь М. И. Попов. Локомотивни депо болхлоша цу дийнахьа ремонт йир 19 тепловоза.

Коммунистически субботник долча дийнахьа шоаш ца кхобеш хьинаре къахьийгар медицински инструменташ еча завода, вагонни депо, консерании завода, Гудермеса станце, «Гудермесский», «Новогрозненский» яхача совхозий къахьегамхоша, кхычар.

ЛЕНИНА БАЙРАКХА КIАЛ ПАРТЕ ХЬАЛХЛЕНЦА

Советски халкъо, дерригача прогрессивни адамаша шерра белгалдоаккх Владимир Ильич Ленин — Коммунистически партеи Советски пачхахьалхеи хьаяьр, марксизма генеральни теоретик, дунен халкъашта юкъерча болхлой класса баьчча дерригача дунен къахьегамхой хьехархо а доттагIа а — ваь 104 шу дизар.

Цига хьийхаб ВЛКСМ XVII съезда делегаташ, цига ба доазол дехьара хьаьший, советскии доазол дехьареи журналисташ.

17 сахьат даьнна ха. ЧIоагIа тIоараш детташ тIаэц заседане дакъа лоацараша новкъостий **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев.**

Торжественни заседани хайийллар КПСС ЦК Политбюро члена, МГК хьалхарча секретара **В. В. Гришина.**

«Ленински наькъагIа — коммунизмага» яха доклад йир КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара **Б. Н. Пономарева.**

(ТАСС).

ВАРШАВСКИ ДОГОВОРА ЮКЪЕ ДАКЪА ЛОАЦАЧА ПАЧЧАХЬАЛКХЕНИЙ ПОЛИТИЧЕСКИ КОНСУЛЬТАТИВНИ КОМИТЕТА СОВЕЩАНЕ

КОММЮНИКЕ

1974 шера 17—18 апреле Варшаве совещани хилар доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал дара хьакъехьарча Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхахьалкхений Политически консультативни комитета совещане.

Совещанена юкъе дакъа лаьцар:

Болгаре Халкъа Республикагара — Тодар Живкова — Болгарски коммунистически парте ЦК Хьалхарча секретара, Болгаре Халкъа Республика ПачхахьалкхеИ Совета Председатела, делегацена керте латтачо; Станко Тодорова — БКП ЦК Политбюро члена, НРБ Министрий Совета Председатела; Константин Теллалова — БКП ЦК секретара; Петр Младенова — БКП ЦК члена, НРБ кхыча мехкашцарча гIулакхий министра; Милко Балева — БКП ЦК члена, БКП ЦК Хьалхарча секретара кабинета директора;

Венгерски Халкъа Республикагара — Янош Кадара — Венгерски социалистически болхлой парте ЦК Хьалхарча секретара, делегацена керте латтачо; Ене Фока — ВСРП ЦК Политбюро члена, ВНР Министрий Совета Председатела; Фридьеш Пуйяс — ВСРП ЦК члена, ВНР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра;

Германски Демократически Республикагара — Эрих Хонеккера — Германе Социалистически единни парте ЦК Хьалхарча секретара, делегацена керте латтачо; Вилли Штофа — СЕПГ ЦК Политбюро члена, ГДР Пачхахьалкхен Совета Председатела; Хорст Зиндермана — СЕПГ ЦК Политбюро члена, ГДР Министрий Совета Председатела; Герман Аксена — СЕПГ ЦК Политбюро члена, СЕПГ ЦК секретара; Оскар Фишера — СЕПГ ЦК члена, ГДР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра декхараш кхоачашдечо; Пауль Марковске — СЕПГ ЦК члена, СЕПГ ЦК пачхахьалкхенашта юкъерча бувзамий Отдела заведующе;

Польски Халкъа Республикагара — Эдвард Герека — Польски вIашагIкхийттача болхлой парте ЦК Хьалхарча секретара, делегацена керте латтачо; Генрик Яблоньске — ПОРП ЦК Политбюрон члена, ПНР Пачхахьалкхен совета Председатела; Петр Ярошевича — ПОРП ЦК Политбюро члена, ПНР Министрий Совета Председатела; Стефан Ольшовске — ПОРП ЦК Политбюро члена, ПНР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра; Рышард Фрелека — ПОРП ЦК Секретариата члена, ПОРП ЦК Дунен халкъашта юкъерча отдела заведующе;

Румыне Социалистически Республикагара — Николае Чаушеску — Румынски коммунистически парте Генеральни секретара, Румыне Социалистически Республика Президента, делегацена керте латтачо, Маня Мэнеску — РКП ЦК Исполкома члена, СРР правительства Премьер-Министра; Штефан Андрея — РКП ЦК секретара, Джордже Маковеску — РКП ЦК члена, СРР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра; Мирча Малицас — РКП Генеральни секретареи СРР Президентеи советника; Митя Константина — РКП Генеральни секретареи СРР Президентеи советника;

Советски Социалистически Республикай Союзагара — Л. И. Брежнева — Советски Союза Коммунистически парте ЦК Генеральни секретара, делегацена керте латтачо; А. Н. Косыгина — КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела; А. А. Громыкос — КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра; К. Ф. Катушева — КПСС ЦК секретара; К. В. Русакова — КПСС ЦК члена, КПСС ЦК Генеральни секретара помощника; А. М. Александрова — КПСС Центральни ревизионни комиссе члена, КПСС ЦК Генеральни секретара помощника;

Чехословацки Социалистически Республикагара — Густав Гусака — Чехословаке Коммунистически парте ЦК Генеральни секретара, делегацена керте латтачо: Любомир Штроугала — КПЧ ЦК Президиума члена, ЧССР правительства Председатела; Васил Биляка — КПЧ ЦК Президиума члена, КПЧ ЦК секретара; Богуслав Хнеупека — КПЧ ЦК члена, ЧССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра; Антонин Ваврушa — КПЧ ЦК дунен халкъашта юкъерча политика Отдела заведующе.

Совещане балха юкъе иштта дакъа лаьцар Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхахьалкхений ВIашагIтехача герзашцарча низий главнокомандующе Советски Союза Маршала И. И. Якубовскеи Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхахьалкхений Политически консультативни комитета генеральни секретара Н. П. Фирюбинеи.

Политически консультативни комитета совещанена юкъе дакъа лаьцараша дийцар европейски кхерамзле чIоагIъярен дунен халкъашта юкъера кхохкам дIахо кIаьдбарен актуальни дешаш.

ПКК совещанена юкъе дакъа лоацараша раьза хинна белгалдоаккх, кхохкам кIаьдбаргахьа леста уйла хIаиз европейски континентеи деррнгача дунен тIеи хьал тоадара гIулакха совле шийгахьа йола оагIув хилар. Дунеи халкъашта юкъе леладеча гIулакхашка тIа-тIа шерагIа чIоагIлуш йоагIа тайп-тайпара социальни строяш йола пачхахьалкхенаш машаре яхара принцип, пачхахьалкхений лоIама, суверенитета, цхьатаррарча бокъоний, территорей бIарччала, Европе дIаннйсденна доазонаш талхаргдоацаш хилара сий «дар», из юкъе ца баккхари из юкъе баккхара кхерам тIа ца оттабари, вIаши чурча гIулакхашта юкъе ца гIертар санна йола пачхахьалкхенашта юкъерча гIулакхий керттера нормаш. Кхохкам кIаьдбаро хоадамбол лаш долча даькъе къоастадир Вьетнамеи Лаосеи, къулбехьа-азиатски субконтиненте, Гаргарча Малхбоалене довна тIехь дола дешаш политически наькъаца къесталарга довлилга, аьттув бола хьалаш хулийт халкъаша паргIато, лоIам, демократи, прогресс бахьан долаш къовсам лоаттабара.

Цунца цхьана ПКК совещанена юкъе дакъа лоацараша белгалдоаккх, дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара моастагIаша, «шийла тIом» хьашт дараша, империализмаи реакцеи низаша герз Iодилла ца хилар, кхохкам кIаьдбара процессана духьалъотта, халкъашта дагалаттараштa махеттара йола из процесс юхасоцае уж гIерташ хилар. НАТО хIама чIоагIде гIерт милитаристски гIоазараш. ДIахо юзаш йоагIа хийра лаьттача цу империалистически тIема блока мехкий тIема бюджеташ.

Цхьабакъда, Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхахьалкхенаша хьахкайкаду, дунен халкъий, деррнгача прогрессивни, демократически, антиимпериалистически, машар безача низий, шоай гIулакхаш кхотаденна чакх а доахаш, совле яккхеи овлангара хьашташ хьаллоаттадеи, хIара халкъа ший кхела ше доал дара йолча бокъон сий делга Iалашде вIаштIехьдаргдолгах шоаш чIоагIа дог тийша хилар.

Социалистически мехкаша, эггара хьалха Советски Союзо, арахьарча политика даькъе чакхдоахача конструктивни гIулакхаша, къаьстта а ФРГ-ица даьча довзаш долча массехк договорои соглашенеи, новкъостал даьд Европера хьал лертIадаккхара, ерригача пачхахьалкхенашца дикача лоалахой гIулакхаш оттадараи массе оагIорахьара цхьана леладу вIаши тIойле йолаш дола гIулакхаш шердараи.

ПКК совещанена юкъе дакъа лоацараша раьза хинна белгалдоаккх, Европе кхохкам кIаьдбаргахьа хьоча наькъо Европа мехкий — деррнгача халкъийи правительствайи юкъара гIулакх а хинна дIаэтта йола кхерамзлени цхьана гIулакхаш леладареи дешашта ерригача Европа юкъара совещани гулъяра кхоачаваь хилар.

Европах ерригача пачхахьалкхенаша бокъоница цхьатаррарча бокъонегIа цхьана гIулакхаш леладу район а яь дIаоттае, царна юкъе тешам дукхагIа хилара новкъостал деш дола гIулакхаш чакхдаха дезаш я ерригача Европа юкъара совещани. Ший решенешца цо белгалъе еза пачхахьалкхенашта юкъерча гIулакхий принципаш а чакхдаьхача деррнгача европейски халкъий кхерамзле тешшаме Iалашъергйолаш, учрежденешта, организацешта, гражданашта юкъе йIаьххача хана экономически, Iилма-технически, культурни гIулакхаш цхьана леладара, информацеш дIа-юха ийяра, контакташ лоаттаяра, сага гонахьара среда лорадара проблемаш къестаеча деррнгача мехкий низаш вIашагIтохара аьттув бола тороеш вIаштIехьйоахаргйолаш дола уж кхоачашъяра чакхдоаха гIулакхаш а. Из толаме чакхъяларах лоархIаме гIулакх хургда Европа маьрша кхоане Iалашъярга бодача наькъа тIа.

Искусственни духьаленаш увттае, ерригача Европа юкъарча совещане болх хьебзлийта, цунна хьалхашка латта овлангара декхараш къестадара из юстаръяккха гIертар духьале ю из совещани гулъяра бахьан а хинна дIаэттача сийлахьча гIулакхашта.

Варшавски Договора юкъе дакъа лоацараш пачхахьалкхе-

(Йистедоалар 2-ча оагIо тIа).

ВАРШАВСКИ ДОГОВОРА ЮКЪЕ ДАКЪА ЛОАЦАЧА ПАЧЧАХЬАЛКХЕНИЙ ПОЛИТИЧЕСКИ КОНСУЛЬТАТИВНИ КОМИТЕТА СОВЕЩАНЕ

КОММЮНИКЕ

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

...ин политически деятелашка кхайк пар шоай низаш ерригача Европа юкъарча совещане толам балга Iалашдара, Европе кхоххам кIаьдбарен гIулакхаш лертIадахарен процесс дIахо дегIайоалаяран кIоаргъяран тIадерзадара уж тIа а хьехаш.

ПКК совещанена юкъе дакъа лоацараша цIаькха а бакъду ерригача Европа юкъарча совещане тIеххьара этап чаккхъаккхари паччахьалкхенашта кертелаттараша цун документашта кулгаш яздари нийсагIа хиларах шоашта хетараш. Из хургда цу событе исторически лоархIамга хьежжа, белгалбоаккхаргба ерригача Европа юкъарча совещане тIайийца решенеши документаши Европа кхоанения исторически лоархIаме хилар.

Европе чIоагIачеи нийсхо йолчеи машара лардаш йохка а гIерташ, оаха, Варшавски Договора юкъе дакъа лоацараша, дуккхача шерашка хьинаре къахьийгад ерригача Европа юкъара совещани гулъяйтара. Из совещани гулъяр машара низий йоккха котало дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка корта болаш долча маIана котало лоархI оаха. Тхоай де йиш йолаш мел дола хIама дергда оаха совещане балхах хьахиннараш машар базача халкъашта дагалаттараша маьххара хургдолча тайпара лоацпача хана из болх толаме чаккхбаккхар духьа новкъостал дара. Цхьабакъда совещани тхона цхьа къаьстта лаьрхIа хIама санна а ца хеташ, европейски континентера ерригача паччахьалкхенашта юкъе керда гIулакхаш хьалъоттадара беча исторически балха бухсоцаш йола рубеж санна хет. Совещане кийчъергйолчеи ткъаь пхийтта паччахьалкхей авторитетаца, чIоагIъергйолчеи принципех ког гIортолга а еш, Европа мехкашта могаргда шеррача масштабе цхьана леладу гIулакхаш парна юкъе дакъа лоацача хIаранена йоккха материальнии духовнии тIойле хилийтар духьа шоашта юкъе оттадеи дегIадоаладен. Тхо кийча да цу тайпара гIулакхаш цхьана леладе, цудухьа царах юкъе бахкара тIахьех оаха ерригача Европа юкъарча совещанена юкъе дакъа лоаца вожаш а. Цу гIулакхо маьххара хургдар Европерча кхерамаленнеи цхьана гIулакхаш леладарай йола совещанена юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений массазара орган хьаяр.

ПКК совещанена юкъе дакъа лоацача массанена а хетачох, боккхача лоархIаме да политически кхоххам кIаьдбар тIема кхоххам кIаьдбарца дIакхоачашдар. Цар цIаькха а бакъъю 1972 шера январе ПКК совещане тIайийцача, Европерча машарах, кхерамзаленах, цхьана гIулакхаш леладарах йолча Пражски декларацеи тIа хьахьекха, Европе герзашцара низаши герзаши кIезигдарца ювзаенна йола шоай позицеш Центральни Европе герзашцара низаши герзаши кIезигдара хьакъехьа еча переговорий толам болар цу гIулакха юкъе наькха саина дакъа лацар а хургдар, тIехьа тIайоагIача хана Европерча кхыча районий хьакъехьа цу тайпара переговораш яра аьттув бола хьалаш вIаштIехьа а доахаргдар. Переговорашка дакъа лоацача цхьанна а оагIон кхерамзаленна зе ца дара принципо — Европерча ерригача паччахьалкхений кхерамзле теркал а еш — йизза торо лу герзашцара низаши герзи кIезигдара хьакъехьа корта а болаш барт вIаштIехъбаккхара.

Гаргарча Малхбоалера гIулакхаш дийца а дийца, ПКК совещанена юкъе дакъа лоацараша хьакхайкадир, агрессе империалистически политикана духьала, дIалийцача ерригача Iарбий территорешкара израильски бIу арабаккхар, Палистинерча Iарбий халкъа законни бокъонаш Iалашъяр духьа Iарбий халкъаша лоаттабеча нийсхон къовсамца шоай йизза солидарность хилар. Царца хетачох, цу районерча ерригача паччахьалкхений кхерамзле, бIарччал, суверенитет Iалашъеш хила еза. Заявлени тIайийцай «Гаргарча Малхбоалене чIоагIеи нийсхо йолеи машар Iалащбар духьа».

Политически Консультативни комитета совещанена юкъе дакъа лоацараш дIа-юха дагабаьннаб Вьетнамерча хьалах шоашта хетачоа. Хьакхайкадир, Парижски соглашени, цу документа кулгаш яздаьча ерригача сагIонаш йиззав лоарзагIа ца йсалийташи кхоачашъяра тIаберзабаь Вьетнама Демократически Республика правительстваи Къулбехьен Вьетнама Республика Временни революционни правительстваи никъ бизза хьаллоацаш хилар. ТIайийцай «Вьетнамерча чIоагIача машара, вьетнамски халкъа къаман нийсхон хьашташ Iалашдара тIехьара» заявлени.

Совещанена юкъе дакъа лаьцараша могалдера Лаосе Iаьдала коалиционни органаш хьаяри Камбоджа патриотически низаша доаха толамаши.

Совещанена юкъе дакъа лоацараша хьаккайкадир арахьара низаш юкъе ца а гIерташ моккъ машара демократически наькъаца вIашагIтохара аьттув бола хьалаш хьадара тIадерзадаь Корейски Халкъа - Демократически Республика правительства чакхдоаха конструктивни гIулакхаш шоаш хьаллоацаш хилар.

Чилера хьал дийца а дийца, совещанена юкъе дакъа лоацараша хоадамболлаш дIадех ООН документаш тIа дIаязъяьлатта сага бокъонаш чIоагIагIча тайпара толхаелга соцадар, чилийски патриоташта тIакхувлга дIадаккхар, кхийола паччахьалкхенаши дунен халкъашта юкъера общественности тIахьех мехкара прогрессивни низаш хьаллаца дIаоттара. «Чиле наха тIалоатталу низаши патристашта тIакхувлген соцадеи» аьнна заявлени тIайийцай.

Укх совещане шоай викалаш бахкийтача паччахьалкхенаша хьакхайкадаьд дунен ерригача районашка кхоххам кIаьдбала беваш хиларах шоаш дог тийша хилар. Машар хилийтара йоакхо елга, дунен халкъашта юкъерча захара дешаьгн халкъий хьашташка хьежжа къестадара хьинаре новкъостал дар ерригача паччахьалкхений — йоккхийчар сайна, иштта кIайгийчар а — деккар да, моллагIча общественно - политически системах уж яле а.

Шоай интернациональни декхара тешаме болча совещанена юкъе дакъа лоацараша хьакхайкадаьд Азе, Африка, Латински Америка мехкий халкъаша империализмана, колониализмана, неоколониализмана духьала, къамаш мукъадахар, шоай политически лоIам чIоагIбари экономически лоIам баккхари духьа, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабеча нийсхон къовсамца шоай йизза солидарность хилар. Цар хьакхайкаду Ангола, Мозамбика, Гвинея — Бисау, Зелени Мыса ГIайренаш шоаш хьаллоацаш хилар, вий кхайкаю апартеида политикана, расизма гIулакхий моллагIча формашта.

Совещанена юкъе дакъа лоацараша белгалдаьккхар блокех дIа ца деттадалара тIехьарча болама лоархIам дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка лакхбенна хилар, хьакхайкадир блокех дIа ца кхийттача мехкий политика антиимпериалистически лостамца шоай позитивни уйла хилар, могаду кхоххам кIаьдбар духьа, тIеман агрессеней духьала, халкъий машари къаман лоIами бахьан долаш лоаттабеча къовсама юкъе тIа-тIа докхагIа лоаца дакъа. Цунца дувзаденна белгалдаьккхар Алжире хиннача блокашта юкъе доацача мехкий IV конференци боккхача лоархIаме хилар.

Совещанена юкъе дакъа лоацача мехкаша боккха лоархIам бу ВIашагIкхийттача Къамий Организаце хIама айдаьяра, дунен халкъашта юкъера проблемаш къастаеча, дерригача халкъашта юкъера машар чIоагIбечеи цхьана леладу гIулакхаш дегIакхувлачеи ООН Устава ларда тIа цо чакхдоахача гIулакхий эффективность лакхъялара. Цар белгалдаькхар дегIаухача паччахьалкхений инициативагIа бедален экономически дегIаахарен проблемаш ювцара хIинз дIайоладенна ООН Генеральни Ассамблея лаьрххIа йола сесси лоархIаме хилар. Совещанена юкъе дакъа лоацараша хьаккайкадир, шоай Iалама ресурсашта паргIатта доал дара йола хIара паччахьалкхен суверенни бокъо лархIара ларда тIа латтаргдола цхьатаррарча бокъонегIа дунен халкъашта юкъе цхьана леладу экономически гIулакхаш дIахо дегIакхувлара, дунен халкъашта юкъерча торговле аьттув дуккхагIа хилийтара принцип лелаяра, дегIадахкара гIулакх тIехьадисача мехкий экономически прогресс сихъяран империализма политико нийсхо йоацаш къаьстехка экономически отношенеш дIаяхаран шогш тIехьа хилар.

ВIаши дIа - юха дагабаьлар 1975 шера мае Варшавски Договора 20 шу дизара кийчояреи деззарен дешашта. Совещанена юкъе дакъа лоацараша раьза хиина белгалдаьккхар Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача мехкий экономически потенциал дегIайоагIилга сихдеш, оборонни низ чIоагIбеш, халкъий хьал-торо лакхъяра, культурен Iилмен дегIакхуалара новкъостал деш дола вежарашха йолча паччахьалкхенашта юкъе массе оагIорахьара цхьана леладу гIулакхаш дIахо дегIдухаш хилар. Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача мехкаша дохаргдоаца шоай доттагIал дIахо а чIоагIдергда социализма, порггресса, машара хьаштий духьа, кхыча халкъашта дунен мехкаша шоайла леладеча гIулакхий кердача тайпани бокъонца йолча демократически обществаи масал, вахара, социалистически образа масал а гойташ йолча социализма сий кхы а дуккхагIа лакх а деш. Уж дIахо а латтаргда кхоххам кIаьдбара процесс кIоаргъяра тIехьа, халкъий машара, кхерамален, экономически социальни прогресса идеалаш котъяхара тIехьа.

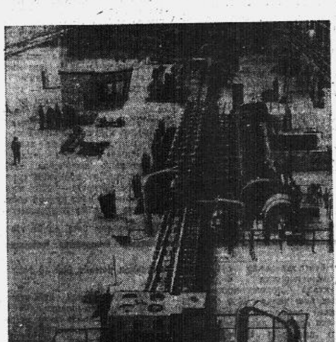
ПКК совещанена юкъе дакъа лоацача мехкаша цIаькха а бакъъю цхьан ханна Къилбаседаатлантически пакта организаци а дIайоаккхаргйолаш Варшавски Договора организаци дIаякккха е эггара хьалхара гIулакх а лоархIаш — цар тIема организацеш дIаяха кийча хиларах йола шоай хувцалургйоаца позици. Цунца цхьана цар хьакхайкаду, НАТО блок йолаш йолчеи герз дIадаккхара эффективни гIулакхаш чакхдаханза долчен хана Варшавски Договора мехкаша шоай оборонни низ чIоагIбанзен ну даькъе шоайла айхха цхьана леладу гIулакхаш дегIакхурланзеи даргдоацаш лоархIаш хилар.

Совещанена юкъе дакъа лоацараша ладийгIар вIашагIкхийттача командоване баьча практически балха вIашагIтехача Варшавски Договора герзашцарча низий главнокомандующе яьча доклада.

Вежарашха цхьана доттагIали гIулакхаш леладеча хьалашка хилар Политически консультативни комитета совещани

БОЛГАРЕ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКАНА ХЬАЛХАРА
Тодор ЖИВКОВ,
Болгарски коммунистически парте ЦК Хьалхара секретарь, Болгаре Халкъа Республика Паччахьалкхен совета Председатель
Станко ТОДОРОВ,
Болгаре Халкъа Республика Министрий Совета Председатель
ВЕНГЕРСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКАНА ХЬАЛХАРА
Янош КАДАР,
Венгерски социалистически болхлой парте ЦК Хьалхара секретарь
Ене ФОК,
Венгерски Халкъа Республика Министрий Совета Председатель
ГЕРМАНСКИ ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАНА ХЬАЛХАРА
Эрих ХОНЕККЕР,
Германе Социалистически единни парте ЦК Хьалхара секретарь
Вилли ШТОФ,
Германски Демократически Республика Паччахьалкхен совета Председатель
Хорст ЗИНДЕРМАН,
Германски Демократически Республика Министрий Совета Председатель
ПОЛЬСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКАНА ХЬАЛХАРА
Эдвард ГЕРЕК,
Польски вIашагIкхийттача болхлой парте ЦК Хьалхара секретарь
Генрик ЯБЛОНЬСКИЙ,
Польски Халкъа Республика Паччахьалкхен совета Председатель
Петр ЯРОШЕВИЧ,
Польски Халкъа Республика Министрий Совета Председатель
РУМЫНЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАНА ХЬАЛХАРА
Николае ЧАУШЕСКУ,
Румынски коммунистически парте Генеральни секретарь, Румыне Социалистически Республика Президент
Маня МЭНЕСКУ,
Румыне Социалистически Республика правительства Премьер - Министр
СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗА ХЬАЛХАРА
Л. И. БРЕЖНЕВ,
Советски Союза Коммунистически парте ЦК Генеральни секретарь
А. Н. КОСЫГИН,
Советски Социалистически Республикай Союза Министрий Совета Председатель
ЧЕХОСЛОВАЦКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАНА ХЬАЛХАРА
Густав ГУСАК,
Чехословаке Коммунистически парте ЦК Генеральни секретарь
Любомир ШТРОУГАЛ,
Чехословацки Социалистически Республика правительства Председатель.

Варшава, 1974 шера 18 апрель.

Магнитогорски металлургически комбинате болх бе йолаялийтай соттаьча профилий цеха — пятилетка диълагIча шера болх бе йолаялийта езача лоархIамегIарча объекта хьалхара аргIа.

Дай-мехкара балха овсарле лакха йола оборудовани оттаьй цехе.

ГIишлошъеча, машинашъеча, промышленноста кхыча доакъошка шийла йолаш хьаяь профилаш юкъеккхаьаро йиш хулийтаргья дIадода металл 15—20 процент кIезигде а предприятешка - потребителашка къа кIезигагIа хьега а.

СУРТА ТIА: соттаьча профилий цеха профилаш сеттаю эггара хьалхара стан.

Б. КЛИПИНИЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

ГАРГАРЧА МАЛХБОАЛЕ ЧIОАГIЕИ НИЙСХОНИ МАШАР ОТТАБАРА

Варшавски Договора чуйзагIача а, паччахьалкхений Политически консультативни комитета совещане дакъа лоацача а Болгаре Халкъа Республика, Венгерски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Польски Халкъа Республика, Румыне Социалистически Республика, Советски Социалистически Республикай Союзои Чехословацки Социалистически Республикаи белгалдоаккх Гаргара Малхбоале хIанз а дунен халкъашта юкъерча кхоххама кхераме моттиг йолаш юсилга. Арахьарча империалистически низаша хьаллуьцаш йолча Израило дIахо хьош я ший агрессивни политика, цхьаккха дича кхоачашъяц ООН решенеш, мукъадахац шоаш дIалийша Iарбий лаьтташ, Iарбий халкъий къаман бокъонаш гIожача тайпара телхаю.

1973 шера октябре хьайнача тIемо цIаьккхазза а хьагойтар цу районе тIом хьара хьалаш дIадаханза а, дунен машар бохабара бола кхерам укхаза даим болаш а хилар. Цига лаьттача событеша хьахьекхар Iарбий паччахьалкхенашеи социалистически мехкашеи вIаший леладу гIулакхаши доттагIали мел боккха лоархIам болаш да.

Совещане доакъашхоша белгалдаьккхар Гаргарча Малхбоаленах лаьца Женеве ю машара конференци чIоагIа лоархIам болаш йолга, юкъарчал доацаш из хьаштдолаш йола ерригa паччахьалкхенаш а, хIаьта иштта Палестинерча Iарбий халкъа викалаша а цига дакъа лаца дезаш хилар, тIаккха ше дIахо беш бола болх эггара хьалха Гаргарча Малхбоален хьал лертIадаккхара йола керттера проблемаш чакхйоахилга — дIалийпача Iарбий лаьтташкара израильски эскар арадаккхар, Палестинерча Iарбий халкъа къаман хьашташка хьежжа цун законни бокъонаш кхоачашхулга Iалашдар, цу районерча ерригача паччахьалкхенашта кхерамзле, бIарча хилари суверенитети хургйола гарайти ялар — Iалашдеш хила беза аьнна лерхI цар.

Совещане доакъашхой йола паччахьалкхенаш кийча я ийкха дов политически къоастадара шоаш лоаттаду гIулакхаш чIоагIде, хIаьта цар ерригa паччахьалкхенаш тIахьех Гаргарча Малхбоалене нийсхони чIоагIеи машар оттабара. Эскараш дIа-юха къоастадара баь барт Гаргарча Малхбоален проблема бокъалгахьа яккхара баьккха хьалхара гIа болга кхета а деш, совещане доакъашхоша лерхI цун тIехьа 1967 шера 22 ноябрерчеи 1973 шера 22 октябрерчеи Кхерамзален Совета резолюцей ерригa положенеш кхоачашъяра тIадерзадаь кхыдола гIулакхаш чакхдоахаргхилар. Цу районе машар лоаттабара позитивни дакъа лоац цига долча ООН чрезвычайни тIема низаша.

Социалистически мехкаша — совещане доакъашхоша чIоагIен лоарзагIа ца доалашен агрессе империалистически политикана духьала, нийсхони чIоагIагIеи машар оттабара, уж кортамукъа а долаш дегIаахаран цар социальни экономически прогресс бахьани Iарбий халкъаша лоаттабу къовсам хьаллоац. Общественно дегIаахара уж лоархIаме гIулакхаш кхоачашделга вIаши къоастаде йиш йоацаш дувзаденна да Iарбий халкъаш прогрессивни наькъ тIара даха гIертача, юха а уж политически экономически лоала оттаде гIертача империалистически низашца лоаттабеча къовсамца.

Iарбий мехкий халкъий тешаме доттагIий да социалистически мехкаш, уж даим царца цхьана хинна а хиннад хIача долаш а да машара хана болхам хьалбеча а, уж кортмукъен паргIатен хилара кхерам тIаэттача а. Iарбий мехкашца социалистически паччахьалкхенаша лелаю политика лерраргIен принципиальни я, цар къамий хьаштайи социально - экономически дегIаахара проблемаши чулоацам а, конъюнктурни хувцамех тийша йоацаш а я.

Паччахьалкхенаш — совещане доакъашхой лерхIаш ба дIахо йодача хана а юкъара декхараш ларде а лувцаш империализман неоколониализмачу духьала, машар, халкъий кортмукъалеи социальни прогресси бахьан лоаттабеча къовсаме Iарбий мехкашца доттагIален вIаши леладу гIулакхаши дегIакхувла.

Варшава,
1974 шера 18 апрель.

ВЬЕТНАМЕ ЧIОАГIА МАШАР ХИЛИЙТАРА ТIЕХЬА, ВЬЕТНАМСКИ ХАЛКЪА КЪАМАН НИЙСХОН ХЬАШТАШ IАЛАШДАРА ТIЕХЬА

Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений Политически консультативни комитета Варшаве яьча совещане хиннача шоай викалашка гIолла Болгаре Халкъа Республикас, Венгерски Халкъа Республикас, Германски Демократически Республикас, Польски Халкъа Республикас, Румынски Социалистически Республикас, Советски Социалистически Республикай Союзо, Чехословацки социалистически Республикас, турпалча вьетнамски халкъа исторически карагIдаьнна хIама а социалистически мехкий, къамаш мукъадахара низий, дерригача прогрессивни адамий юкъара котало а хиларах тарра нийса лерхI Парижски соглашене баь принципиальни мах.

Цар дIахойт из соглашени чIоагIъенначул тIехьагIа дена Вьетнамера хьал лертIа даккхара цхьабола толам балар. Империалистически агрессеи соцаяр, кхыча мехкий эскараш Къулбехьерча Вьетнамера арадахар, Парижски соглашене цхьайола статьяш кхоачашъеш оагIонаш даь практически гIулакхаш — цу дерригане а хьахулийт тIемагара машарга хьайза никъ чIоагIбара, Къилбаседа Вьетнаме социализм хьалъяра декхараш кхоачашде доладара, Къулбехьен Вьетнам машара, ший лоIаме хилара, демократе, нейтралитета новкъа дегIаахара эша хьалаш, Индокитайски ах гIайрен тIа а бIарччача Къулбехьен - Малхбоален Азе а политически климат юкъара тоаяра гIо а ду.

Цунца цхьана совещане дакъа лоацараша белгалдоаккх арахьарча империалистически низаша хьаллоацаш йола сайгонски администраци фунагIа даь а Парижски соглашени кхоачашъелгеи хьал политически лерттIа доаккхилгеи дохаде гIерташ хилар. Цар хьадда харцахьа лерхI сайгонски администраце леладу подрывной гIулакхаш, Къулбехьен Вьетнама Республика Временни революционни правительства тIахьожам лоаттабеча районашта духьала цахаддаш еш йола герз юкъе доаккхаш ю провокацеш.

Совещане дакъа лоацача мехкаша бизза хьаллоац Парижски соглашени цу документа кулгаш яздаьча оагIонаша цIенхаштта а дувцилга йоацаш а кхоачашъе лерхIаш Вьетнама Демократически Республика правительстваи Къулбехьен Вьетнама Республика Временни революционни правительстваси лаьца никъ а Къулбехьен Вьетнама Республика Временни революционни правительствас 1974 шера 22 марта дIакхайкаяь керда конструктивни инициатива а. ТIом бизза дIабаккхар, бахача наха демократически паргIато ялар, къаман машар бара Къаман совет хьаярен массане а юкъара хоржамаш дара эша дика хьалаш кийчде лерхIаш барт баран деша хьакъехьа Къулбехьен Вьетнама шинна а оагIоно махулла сихагIа переговораш яр — иштта ба машар чIоагIбара, Къулбехьен Вьетнамера хьал лертIа даккхара бола бокъонца бола. никъ.

Совещане дакъа лоацараша бакъду шоаш вьетнамски халкъаца барт - цхьоагIо йолаш хилар, вежарашха долча социалистически мехкаша, дерригача прогрессивни низаша хьаллоацаш хиларца чIоагIло а луьцаш, мехка Къилбаседе социализм хьалъеча, Къулбехьа чура политически проблемаш къоастаеча, машаре, цаI йола, ший лоIамера, демократически Вьетнам хьаеча вьетнамски халкъа толамаш доахаргхиларах чIоагIагIа бIубенна а ба.

Пролетарски интернационализма принципий уйланца гIулакхаш а леладеш, укх совещане дакъа лоацача паччахьалкхенаша хьалха а санна массе оагIорахьа хьал а лоацаргда, новкъостал а дергда вьетнамски халкъа по машар, кортамукъал, ший лоIаме хулга Iалаш дарен шийна нийсхонца дагадоахкараш кхоачашдарен хьакъехьа хьалхашка латта керттера декхараш кхоачашдеча.

Варшава,
1974 шера 18 апрель.

Сацийта Чилерча демократашта низ-Iоткъам белгеи царна тIакхувлгеи

Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений Политически консультативни комитета Варшаве яьча совещане хиннача шоай викалашка гIолла Болгаре Халкъа Республикас, Венгерски Халкъа Республикас, Германски Демократически Республикас, Польски Халкъа Республикас, Румыне Социалистически Республикас, Советски Социалистически Республикай Союзо, Чехословацки Социалистически Республикас дIакхайкаду 1973 шера сентябре Халкъа цхьоагIон правительство дIаяьккхачул тIехьагIа Чиле эттача хьалах шоаш чIоагIагIа сагот деш болген ООН Устав, сага бокъоний Массане юкъара деклараци, ООН тIайийца сага бокъонех йола дунен халкъашта юкъера пакташ телхаеш, демократашта тIаккхуьш, законах боаца низ-Iоткъам царна беш чилийски тIема хунта леладу бIеха гIулакхаш хьадда шоаш харц лоархIилген.

Ах шу совгIа ха яьннай Чилерча тIема - фашистски переворота карах законагIа хержа президент Сальвадор Альенде, чилийски халкъа паргIатон гIулакх бахьан ший вахар дIаденнача, къамзн - кортамукъален болама гIорбаьннача деятелех цаI вийна.

Мехка латт чрезвычайни хьал, яьржай къиза террор, IотеIаду чилийски общества дерригa прогрессивни низаш, болх беш яц ерригa политически партеш, профсоюзаш, общественни организацеш.

Досон, Кирикина, Чакабуко, Писагуа яхачеи кхы дуккхачеи концентрационни лагерашка Iазап озаш ба шоай даьхе езар, демократеи прогрессеи идеалашта мутIахьа хилар мара кхы даь зулам доаца эзараш чилийски патриоташ.

Сага хила йиш йоаца хьал а долаш хунта тIема набахтенашка Iазап озаш ба чилийски халкъа гIорбаьнна викалаш — Коммунистически парте Генеральни секретарь Луис Корвалан, кхыча мехкашцарча гIулакхий министр хинна социалист Клодамиро Альмейда, радикальни парте председатель Анселмо Суле, правительстваи Халкъа цхьоагIон партен кхыбола викалаш. Мехка дIадаьхад къахьегамхошта социальни карагIдаьннараш, прогрессивни уйлаш хьаллоаца нах балхара дIабоах.

Чилийски тIема хунта леладу зуламаш харцду дунен общественносто, цу юкъе да Латински Америка дерригa прогрессивни, кортамукъале еза низаш а. ЙоагIаргъя юкъерча бIаьшарен инквизицеи обскурантизмей призрак юхаоттае гIертараш чилийски халкъо эгIазленца тIеракховсаргбола ха а.

Къовсам лоаттабеш дола Чиле халкъ дIахо а теша мегаргда социалистически мехкий халкъий оагIонгахьара тIа-тIа шийна гIо - новкъостал хургхиларах. Совещане дакъа лоацараша хьадда хьадех Луис Корвалан, Клодамиро Альмейда, Ансельмо Суле, набакта боахка дерригa кхыбола Чилийски демократаши патриоташи хьем ца беш хьахецилга.

Укх совещане дакъа лоацача паччахьалкхенаша вай планета тIа прогресс оттилга ловш йола кхы ерригa паччахьалкхенаш тIахьех Чилерча сага бокъонаш, цун сий лорадара тIехьа овтта. Цар дунеч общественностагa кхайкарал ду цIий Iоухийтача террора духьала, шоай мехка демократически бокъонаши кортамукъален юхаоттаяра тIехьа чилийски халкъо лоаттабу къовсам хьаллаца дунен халкъашта юкъера кампани кхы шерагIа йоаржаяра.

Совещане дакъа лоацараш чIоагIа тешаш ба, Чиле демократии бокъонца ший лоIамах хилари юхаоттадара тIехьа лоаттабеча къовсаме чилийски халкъо котало йоаккхаргхиларах.

Варшава,
1974 шера 18 апрель.

Оаха яздаьчун лерагIа

«Чана лераш а нийслу» иштта корта болаш яр укх шера 7 марта «Сердало» газета тIа араьнна рейдови бригада материал. Город Грознерча цхьайолча тикашка, ресторанашка нийсденна кхоачамбоацараш дувцаш яр из. Грозненски столовей, ресторанийн, кафей треста директора заместителa нов. Цимировас укх тайпара язду редакцега:

— Советски торговле бокъонаш телхаярах хIаранена 25 сом гIод техад «Терек» ресторана буфетчицана нов. Крамерней «Кавказ» ресторана официанткана нов. Березовскаянен.

Нормах доагIачул кIезигагIа даа хIама даларах «Терек» ресторана повар-раздатчикана нов. Хасиевана чIоагIагIа бехк баьб, цу балхара дIа а йоаккхаш. ХIаьта цу ресторана официантка нов. Зотова хIама даа баьхкача нахагара сов ахча даккхарах цхьан бетта пхьегIаш юлача балха яхийтай.

Иштта ший балха боагIача тайпара тIахьожам ца лоаттабарах кхаь бетта повараллa хьожавеш лохваьв «Терек» ресторана повар - бригадир хинна нов. Проскуркин.

Цу тайпара гIалаташ цар шоашкара дIахо йодача хана доалийте чIоагIагIа бехк бергхилар дIа а хайтадь царна.

Рейдови бригадо кхыча торговле предприятешкара, тикашкара гучадаьхача кхоачамбоацарех даьр дувцаш жоп дарга хьежжа газет дешарашка кхы тIа а хоам бергба оаха.

ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

АГИТПУНКТАШКА НАХ ГУЛЛУ

Дика дIабелабаьб хоржамашта хьалхара агитационно-массови болх Наьсарен района «Электроинструмент» заводе уллача агитпункта агитаторашеи политинформаторашеи. Агитпункта керте латт хоржамашта накъадолхаш кийчо яра болх дика бовзаш вола завода керттера конструктор Сагов Ахьмада Закре. Из болх духьашка беш вац из. Цо гIулакх довзаш вIаштIехьбаьккхаб харжархошта юкъера агитационно - массови болх. Сийрдача йоккхача зале улл агитпункт. Цига чуваьннача деша вай советски хоржама системах лаьца литература, керда газеташ, журналаш да. Наха юкъе хIара дийнахьа кхетама болх лелабу агитпункте агитационно-массови болх чакхбаха тIачIоагIваь волча ткъаь ялхайтта агитаторо политинформаторо. ХIара сайрийна дукха нах гуллу укхаза салаIа, вай мехка а доазол дехьара а вахараш лаьца кердадар довза, лекцеш, докладага ладувгIа. Харжархой спискаш нийсъеш, царна хоржамех лаьца къамаьлаш деш болх чакхбоах укх деношка агитаторша.

Беррига шоай низ з хьинар а пятилетка диълагIча, къоастамбеча шера планаши социалистически декхараши кхоачашдара тIадерзадаь къахьег укх деношка Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза къахьегамхоша. Дийнахьа а бийсан а сацац боахамера кхашкара балхаш. Къахьегамхоша доп деннад Даьхенга соахкарчул дуккха дуккагIа ялат, баьцадаараш, хьайбай продукци йохка. Балха ди чакхдаьлча совхоза Центральни усадьбе уллача агитпункте чу ца отташ наггахьа саг чуводац. Цар безам совбаккхара ший говзал а балха опыт а тIаяхийта кийчъяй укхазара агитпункт цун заведующе Сакаев Бауде.

Сайрийна ворхI сахьат даьлча йолалу агитпункт болх бе. Зале пенах хьалтеха доахк совхоза болхлоша тIайийца социалистически декхараш, хоржамашта хетадаь тайп-тайпара плакаташ, лозунгаш, истолаш тIа хоржамех дола литература, газеташ, журналаш, тайп-тайпара ловзараш да. Барайтта сагах латт агитпункта агитколлектив. Керттерча даькъе уж ба хьехархой, лораш, боахама специалисташ. АргI-аргагIа агитпункте дежурство лелаю, нах бахача цIеношка чу а ухаш цар спискаш уттаю, докладаш, беседаш ю агитатораша. Харжархошца хIанзле массехказа беседаш яьй агитатораша Арсанукаев Русланеи Матаев Берсаси. Уж хIара шера агитатораш болаш хьабоагIа.

С. БЕРДОВ

Даькъала хийла Ленински комсомол — Коммунистически парте тешаме гIончеи резерви, коммунизм хьалъеш боахкача къоначар хьалха латта отряд!

(КПСС ЦК 1 МАЯ ТIАХЬЕХАМАШЦАРА).

АргIанара кагирхой оагIув оаха хетаю ВЛКСМ XVII съезда

Ер сурт даьккхад укх деношка город Грозне В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа комсомола XVII съезде бахийта хержа Нохч-ГIалгIайченера делегаташ вIашагIкхийттача хана. Шоаш Москве баха наькъ тIа балалехьа В. И. Ленина памятника тIа зиэай корсамаш дехкар цар. ТIаккха КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина тIа а нийца цунца къамаьл хилар делегатий.

Тахан хьайиллача съезде дакъа лоацаш болча цар дуьцаргда республика комсомольцаштеи кагирхоштеи карагIдийннача башха-дикача гIулакхех.

Т. АРЧАКОВА

сурта тIа шоана гу комсомола съезда делегаташ.

КХОЛЛАМАШ ДЕРИЙ НОАХАЛ

(Йистедоллар. Доладур 1-ча оагIо тIа).

ша. Ялат дукхагIа даккхар духьа лоаттабеча къовсаме коммунистаща цхьана хьалхарча мутIарашка хинаб комсомольцаш, кагирхой.

Укх тIеххьарча кхаь шера эксплуатаце дIаеннай Ерригсоюзни ударни комсомольски гIишлош я дьица хьаккхайкхаьъ хинна 200 совгIа йоккха промышленни объект. Царна юкъе я дунен тIа эггара йоккхагIайола Красноярски ГЭС, Волжски автомобильни завод.

Соахка ахкан къахьегама семестр йолча хана 550 эзар совгIча студенто карадерзадаьд миллиард сом капитальни вложенеш. Из ахча цхьайолча пачхаьалкхений къамап бюджета ниисса да.

— Хьо каст-каста ма хулий кагирхошта юкъе. Хьона хетачох, миштай таханарча комсомольций белгалдагIа йола оагIош? Къаьстта Хьона дег чу дижар царца малагIа вIашагIкхетар да?

— Таханара комсомольцаши кагирхойи белгалбоал культура, образоване, профессиональни зианей боарам лакхбара тIакхувш хиларца. Шерагара шу массаза доал хувцалу цар къахьегама маIан, цар хьашташ, уйлаш, чIоагIлу цар беча общества пайданча балха хьинар. ХIанз лакхера, йистелланза лакхера, юкъера образовани йолаш ба ахаш совгIа бола комсомольцаш, хIаьта вокх юкъебисараша (практически берригнеша а) школашка, профессионально-технически училищашка, юкъерча специальни дешара заведенешка, комсомольски политически дешара системе деш.

Тюменски областерча мехкдаьтта промыслашка болх беш ва бурув детта къона мастер Китаев Виктор. Цо кулгалду цун ханнара 34 зIамигIа саг юкъе волча бригадана. Гаьнарча Къилбаседен халача хьалашка Китаев Виктора бригадо соахка 72 эзар метр бурувна теха мехкдаьтта скважинаш яьхар, хIаьта из хул юкъера тоххача бурол шозза хIана дац аьнна дукхагIа. Укх шера бригадо дош деннад 90 эзар метр бурув тоха. Иштта тIехдаьннача чIоагIа хьоккхамаш лакхде вIаштIехьдаьннад образоване, профессиональни говзала боарам лакха хиларах, Китаев Викторен цун бригада членашен кердадараш творчески лехаш хиларах, Китаев Виктор, творчески торонний шерра диапазон а йолаш вола хIанзара чIоагIа квалифицированни специалист, хьинаре общественни, паччахьалкхен гIулакхаш леладеш, болхлой класса къона смена кхееш ва.

Ший ворххIе даьх денз ялаташ кхедеш хьавоагIа Курбанов Абдусаттар эггара хьалха болхача комсомольцаща Сурхан-Шерабадски аренашка вахар докъаденнача, бIаьш шерашка даьсса иллача лаьттах Узбекистана товенна оазис яр духьа. Знанешта тIаккхуш, кердадараш творчески лохаш, къахьегама романтика кхычарна дег чу йоссае ховш, хержача гIулакха мутIахьа волаш хиларо—Курбанова цу оамалаша говзала лакхаленашка бола никъ биллар, юртарча дикагIбола къахьегамхошка юкъе а ваьккха дIаоттавир из Курбанова шийна гоннахьа кхотабир цига сьича денал долаш, даим кердадараш лохаш бола нах, цунна йайра боамби кхебарен чуэцарен балхашта комплексни механизаци яра керда технологи ше маярра караерзаяь йола барттайна кагирхой коллектив вIашагIтоха. 1973 шера тIехьаьнна дика рекорд оттайир Курбанова — шиЙ комбайнаца 1000 тонн боамби гулбир цо, веша аьлча кхычар гулбаьчул

10-зза дукхагIа, Социалистически Къахьегама Турпала цIи еннай Курбановна.

Павлова Надеждай цIи дика йовз вай мехкарча а цул доазонел геьнна арахьарча а балет езарашта. Из — йоккха талант. 1972 шера балета къоначча артистий Ерригсоюзни конкурсе хьалхара премин дошо медали еннай цунна, хIаьта цул тIехьагIа цхьа шу даьннача гIолла балета артистий Дунен халкъашта юкъерча II конкурса Гран-при да хилар Павловайх. ХIанз а Пермски хореографически училища дешархо я Надя. 18 шу даьннад цун, ВЛКСМ член я из. Укх бIаьсти выпускной экзаменаш хул цун. 1974 шу хьатIаотташ шиЙ эггара хьалхара балетни парте халхар дир цо Пермски операи балетен сцене оттаяьча бокккагIчар спектакле. Надя «Жизель» яха халхар деш хиннача дийнахьа областной комсомольски конференце ВЛКСМ XVII съезда делегаталла хержар.

Уж кхо масал мара дац, цхьабакъда цар хьахьокк массанаш болча комсомольций, кагийча наьхен мехкарийн гIулакхаш.

— Дувцал сона, боккъала а, КПСС XXIV съездо оттаьь машара Программа кхоачашъеча юкъе комсомоло, кагирхоша малагIа дакъа лоац.

— Эггара хьалха белгалдаккха доагIа, Коммунистически парте арахьара политически никъ, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева дунен халкъашта юкъе чакхдоаха беркате гIулакхаш берригача вай кагирхойна дег тIара хьалдоацаши къоабалдеши хилар.

Дунен халкъашта юкъера комсомола бувзамаш, вай мехкарча кагирхоша доазол дехьарча шоай ханнарчарца а классага гIолларча вежарашца а лелаю тайп-тайпара контакташ — вай паччахьалкхен арахьарча политически гIулакхий Iалаьмате лоархIаме участок. Комсомоло, советски кагирхой организацеша хьинаре цхьана гIулакхаш леладу дунен 129 мехкарча кагирхойн студенчестван союзащцеи объединенешцеи. Вошала говнаша, пролетарски солидарносто, хетараши дог тийшараши цхьатара хилaро бувзамаш хулийт вай социалистически, дегIаухача, капиталистически мехкий кагирхой коммунистически союзащца.

«Советски кагирхоша — Вьетнама къоначча ноахалe!» — цу тайпара девиз а йолаш вай мехкарча комсомольцашеи кагирхошеи вьетнамски доттагIашта новкъостал ду тIемо йохаяь экономика юхаметтаоттаяра, керда вахар хьалдара.

Кхоккам кIаьдбалара процессаш кхы юха ластаргIоацаш хилийта лаьрхIа къона ноахал хилар боккхача низаца хьяхьекхар вай кагийча нахен мехкарашеи эггара хьинарегIча тайпара дакъа а лоацаш Берлине хиннача кагирхойи студентийн X Дерригдунен фестивало.

Дерригача прогрессивни адамашца цхьаца Советски мехка кагийча нахен мехкарашеи хоадамболлаш протест ю Чилерча наьха цIий Iоухийтача фашистски хунта террора духьала.

ХIанз шерра яьржача прогрессивни демократически низий наступленена юкъе кагирхой мутIараш чIоагIдара доккхача даькъе новкъостал даьд Москве хиннача машар безача низий Дерригдунен конгрессо. Цига советски кагирхоша кхайкарал дир «Машар — халкъашта, дикагIйола кхоане — кагирхошта» яхаш лозунг а долаш дерригдунен кампани чаккхъяккхара тIахьехаш.

(АПН).

ДАЬХЕН РУЗКЪА ДЕБАДЕРАШ

Тха комсомольцашеи кагирхошеи къахьегама совгIаташца накъабаьхкаб къонабарий форума — комсомола XVII съезда. Шу дIадолалуча хана шоаш тIаийца декхараш кхоачашдеш хьабоагIа царех дукхагIбараш. ХIаьта ерригача завода коллектива а аьттув баьинаб продукцена реализаци яра план кхоачашъе, тIехкхоачашъяьй март бетта план а. Ткъаьннел совгIа кагирхо хIанзле ах шера план кхоачаш а яь шоллагIча ах шера чотах къахьегаш ва.

Уж толамаш ши-шегIа хьахинна дац. Цу даькъе чIоагIа комсомольцийи кагирхойи аьттув боалийт Ленински зачето, кадрови белхлоша къоначарна говзал Iомаяро, и. кх. дI.

Завода кулгалхой, инженерно - технически болхлой, партийни а общественни а организацей хьинар керттерча даькъе общественни производства экономически эффективность лакхъяра тIаухийт. Завода коллектива керттера гIулакх из долги кхета а деш комсомольцаша шоай махулла дукхагIа дакъа лаца гIерт производствана интенсификаци еча. Балха ханах лерттIа пайда эцара, брак йоацаш продукци арахецара, продукцега дIадолар лохдара, къахьегама овсарле лакхъяра хIара кагирхо уйла еш хургвола хьалаш Iалашде гIерт. Цу духьа яьржай царна юкъе «ДIадохийтар кIезигагIа а долаш продукци дукхагIен дикагIен ергья» яхача лозунгагIа лелаеш йола чхь.

Комсомола XVII съезда накъабаьхкача № 2 йолча цеха комсомольцаша (комсомольски организаце секретарь Н. Анкилогова) шоай собране лаьрхIадар: брак йоацаш болх бе, оборудовани кхомбеш лелае, цхьаккха тIехьвусаш хургвоаца гIулакх де, къахьегамен производственни дисциплина чIоагIъе, цехе комсомольско-кагирхой участок хьае. Цар болам хьаллаьцар завода кхыча комсомольски организацеша а. Тахан, съезд хьеллача дийнахьа, комсомольско-кагирхой участок хьергья № 12 йолча цехе а.

Геттара лоархIаме гIулакх да хIаравар къаьст-къаьстача комплексни планагIа къахьегаш хулга. Съезда сийна лоаттаьча яхье эггара дикагIа дола толамаш даьхад къоначча болхлоша: № 1 йолча цехерча Зуб Валере, Карпов Николая, Машаев Султана, фонтанни арматура цехерча Гальченко Анатолеи Аганесян Робертеи, ролико - втулочни зIанарий цехерча токара Макарова Любас, кхычар.

В. ДОРОШЕВ,
№ 12 йолча цеха слесарь, партбюро член.

Комсомольций сийлен гIулакхаш

ПОЛИТИЧЕСКИ сакхетами къахьегама хьинари чIоагIа лакхденна накъъвенав Нохч - ГIалгIайчен 93 эзар комсомолец ВЛКСМ XVII-ча съезда. Къона тIехье боккха граждански кхетам билаш, патриотизм йолаш хилар, комсомольцаш, беррига кагирхой партена, цун ленински Центральни Комитета гонахьа айхха кхотабенна хилар къахьега хьахьекхар республика городашкеи районашкеи хиннача отчетно - хоржамий конференцеша.

1973 шера шоай керттера заданеш 101,2 процент кхоачашйир Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхоша. 354 комсомольско-кагирхой коллективо ханал хьалха кхоачашйир дIадахача шера план, хIаьта царех 9 иттлагIча пятилетка чотах болх беш я хIанз, 144 комсомольско-кагирхой коллектив «В. И. Ленина цIи комсомоло лелаю 50 дизара—50 хьинаре болх бу ди»! яхача девизагIа къахьегаш я. 26 эзар комсомольцо 1973 шера задани ханал хьалха кхоачашйир, хIаьта Аргунски «Пищемаш» завода токара Эбишев Iандарбикен Грозненски авиаотряда АН-2 самолета командира Серов Геннаден ер пятилетка кхоачашйир шин шеран ворхI беттах. Царгара хьоккхам кийчача виъ бIаь саго дош деннад пятилетка комсомоло В. И. Ленина цIи лелаю 50 шу дузаш кхоачашъе.

Республика комсомоло къаьстта йоакхо ю механизаторски кадраш кхеяра. Из гIулакх дика дIадоладир Грозненски районе. Боахамашкеи школашкеи 750 механизатор кийчбир цига, кийчъеча пайда ийшб моттиг царех цхьа бIаьи ах бIаьи совгIа йоI а йолаш. Из гIулакх хьаллаьцад кхыча ерригача районашта. 1974 бIаргчача шера республике шин эзар механизатор кийчве лаьрхIад.

Дешача а къахьегача а дика толамаш доахаш накъабахар ВЛКСМ XVII-ча съезда студенташ а. Тахан мах баь вургвоацаш боккха ба йоккха квалификаци йолча, политически грамотни болча, политически кхетам болчеи болх дика вIаштIехьбоккха ховчеи специалистий лоархIам. ВЛКСМ XVII-ча съездан комсомоло В. И. Ленина цIи лелаю 50 шу дизаран накъаболхаш студенташа дика дешарал совгIа, хьинарегIа бу общественни болх а.

ЧIоагIа кийчлу студенташ общественни Iилмай, ВЛКСМ-ей дунен халкъашта юкъерча кагирхой боламеи историе хьакъехьа студенташа деча балхий V-ча Ерригсоюзни конкурсага. Цунга еча кийчонна хадданза терко ю Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университетеи Грозненски мехкдаьтта институтеи ректорааташа а комсомольски организацеша а. Къаьстта йоакхо йир конкурсни балхий тематика къоастаяра. Из шоаш къоастаеш общественни Iилмай кафедрай советаша ларде лийцар КПСС ЦК апрельски декабрьски (1973 ш.) Пленумий а парте Нохч - ГIалгIай обкома X-ча пленума а решенеш.

Цу конкурсага кийчлуш даьча дукккача тохкамий, рефератий, докладий чулоацам коммунизм хьалъеча комсомольски организацеша беча балхаца бувзабенна ба. Уж герча партийни комсомольски организацей материалех, хьалхарча шерашка хинначул дукхагIа кагирхоша дакъа лаьцар конкурса юкъе. Ерригаш а 5010 реферат язъяьй, из да дийнахьа дешаш болча студентех 87 процента дакъа лацар. Группашка, курсашка, факультеташка, вузий а вузашта юкъерча а конференцешка рефераташ юкцача дакъа лоацаш хилар 9 эзар саг.

Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университетен Грозненски мехкдаьтта институтеи цхьайтта болх пхелагIча Ерригсоюзни конкурса шоллагIча туре юкъебахийтара Москве бахьийтаб.

Республика студенташа дика дешарал совгIа, дика дакъа а лоац пятилетка задачеш кхоачашъеча. Нохч - ГIалгIайчен 1500 студенто дIадахача шера мехкен республикен гIишлошъеча болх бир, 2 миллион сома маьха гIирсаш хьалдир цар.

ХIанз студентий отрядаш вIашагIтехайоалаш латт, ахканара экзаменационни сесси чакхъяьлча, 1700 студент гIоргва мехка гIишлош еча болх бе.

Съездашта юкъерча хана юкъарча дешара школашка бераш дикагIа деша даьннад, цар знанеш кIоаргагIа я.

1973 — 1974 дешара шера «Ленин вайца ва» яхача темах йолча сочиненей VI-ча Ерригсоюзни хьажара юкъе дакъа лоацаш хилар республика школай йоккхагIча классашкеи профтехучилищешкеи деша вагIа 20 эзар саг. Из кхетадаьлар комсомоло В. И. Ленина цIи лелаю 50 шу дизара. Иштта баьча цу идейно - политически балхо бераш тIадерзадир кагирхоех йола В. И. Ленина произведенеш, КПСС ЦК а ВЛКСМ ЦК а документаш Iомадара, лакхбир цар идейно-политически сакхетам, кIоаргагIа байзар коммунизм хьалъеча, нислагIча пятилетка планаш кхоачашъеча ВЛКСМ бола лоархIам.

«КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъе». яхача ленински зачето новкъостал ду республика комсомолана хьалхашка латта декхараш кхоачашдара. Цунна юкъе дакъа лоац 120 эзар зIамсаго йоIо.

Комсомольски политически дешара системе укх 1973—1974 дешара шера республика промышленни предприятешка, транспорте, гIишлош еча, учреждененшка, колхозашка, совхозашка болх беш я 410 кружоки семинари. 1973 шера эггара хьалха хьаяь болх беш хилар «Атеистически знаней лардаш» яха 67 политкружок.

Республика кагирхой политически сакхетам лакхбалара, ленински комсомола сий лакхдалара тешал деш да съездашта юкъерча хана комсомоле бола нах 35 процент дукхагIа хилар а.

Физически тIема - технически кийчо ярах йола экзаменаш дIалуча хана ДСО членашта 26769 саг тIаккхийтар, ДОСААФ дIаийцар 22577 саг. Укх тIеххьарча кхаь шера кийчваьв дунен халкъашта юкъерча класса спорта 5 мастер, СССР спорта 67 мастор, спорта мастералла 196 кандидат, хьалхарча разряда 1978 спортсмен.

Вай республика комсомольцашеи кагирхошеи комсомола XVII-ча съездага рапорт дахьийтад Советски Союза Коммунистически партена, цун ленински Центральни Комитета гонахьа шоаш кхы а чIоагIагIа кхоталургхилар, Ленина васкеташ шоаш кхо ца беш кхоачашдергхилар, Ленина гIулакх коттдаккхара тIехь кIаьд ца луш къовсам лоаттабергхилар дIахойташ.

М. ХОЛОХОЕВ,
ВЛКСМ Нохч - ГIалгIай обкома секретарь.

ШОАЙ ДЕША ДАЙ БА

ОБЩЕСТВАНА долча берката хьега къа — из да зIамсаген йиIийн сакхетам мелб, цар дисциплина миштай, уж ленински парте идеяшта мел тешаме ба таххар.

Пятилетка кхоалагIча, хоадамбеча шера шоаш тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдир района ахархоша. КIезига дакъа лацанзар уж кхоачашдеча комсомольцашеи кагирхошеи. 1973 шера хиннача социалистически яхье толамаш дахарах районни комсомольски организацена БЛКСМ обкомеи «Комсомольское племя» яхача республикански газетеи карара-карара тела «Ялат чу эцача толамаш дахарах» яха кубок елар. Республика районий организацешта юкъе социалистически яхье котъяьнарг лаьрхIар цох. ВЛКСМ ЦК карара-кара тела ШIе байрах яла а оттайир. Цу яхьа къаьстта дика толамаш даьхар Грозненски шурий а «Загорский» яхача а совхозий, «Советская Россия» яхача колхоза, иштта кхыча боахамий комсомольцашеи кагирхошеи. Районе дика бовз ялат кхедар кагирхой Бисиев Евгений, Хусеидов Абуязид, доьяркаш Гишкаева Галя, Исаева Асьет, кхыбараш.

Деккхий декхараш тIаийцад района къахьегамхоша пятилетка укх диьлагIча, къоастамбеча шера. Партега, советски халкъага КПСС ЦК даь Кхайкарал, КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума решенеш йийца а йийца, шоай декхараш къоастадир, уж кхоачашдара комсомольцаши кагирхойи оргагIбаьхар районни а юхьачарча а комсомольски организацеша. Шерра йоаржайир комсомола XVII-ча съезда сийна социалистически яхь.

Шоай дош дизза кхоачашду комсомольцашеи кагирхошеи.

Дукха па говш Ермоловски ДОК-а фанерни цеха комсомольско - кагирхой сменас ВЛКСМ райкомага рапорт делар балха норма 110 процент кхоачашъеш хиларах. планагIа йоагIачул 50 процент дукхагIа шура янкха йолаелар ше кхоабача хIара Iаттагара комсомолка Далиева Закихьат. Уж масалаш дукха доладе йиш я.

ТIеххкхоачашйир района къахьегамхоша укх шера I квартала дулхи шурен йохкара планаш — 112 проценти 110 проценти. Соахка цу хана паччахьалкхенга ехкачул бIаьш центнераш шурен дулхи. 308 эзар фуаш дукхагIа дехкар. Уж толамаш доахача хьинаре дакъа лаьцар комсомольцашеи кагирхошеи. Масала, Грозненски шурий совхозе 160 комсомольцах 68 саг механизатораш, шофераш, токараш ба, 48 йоI я дояриаллеи телятницаллеи болх беш, 10 саг юрта боахама специалист ва. ХIаьта хьайбай боахаме болх берех 60 процент совгIа бараш кагий нахи мехкарийн ба. Цу боахаме керттерча участкашка вIашагIтеха я комсомольско-кагирхой коллективаш. Цига коллективай балха тIехь керттера звено а хинна дIаэттай комсоргаша Айгумова Мархас. Далиева Ажара, звеньеваяс Гашкаева Галяс кулгалдеш йола комсомольски группаш.

Къонача дояркашта юкъе латтача социалистически яхьа условеш оттаьй ВЛКСМ комитето «Дояркай толамагIйолча комсомольско-кагирхой коллективa», «ДикагIйолча доярка» яха шиъ карара-кара тела ВЛКСМ комитета кубок оттаьй. ХIанз яхье хьалха латт Ханзаров бригадира Далиева Ажар комсорги йола комсомольско - кагирхой коллектив, хIаьта иштта 1-ча квартале хIара кхоабача Iаттагара план 455 килограмм йолаш 701 килограмм шура яьккха комсомолка Далиева Закихьат.

КЪОНАЧА болхлошта юкъе иштта дика вIаштIехьъяьккхай социалистически яхь 1-ча Мая цIерагIча колхозе, «Ермоловский» совхозе, кхычахьа. Дика толамаш доах 1-ча Мая цIерагIча колхоза комсорг Чулков вочеи «Ермоловский» совхоза комсорг Курбанова Балисат йолчей комсомольско - кагирхой коллективаша.

ХЬАЙБАШ леладерел тIехьабисаш кхашка болх бераш а. Укх шера 98 эзар тонн ялат, цунах 60,4 эзар тонн кIа а долаш, 40 эзар тонн баьцадараш, иштта кхыйола культураш кхее лерхI района къахьегамхоша.

Уж декхараш кхоачашде бIаьстан балхашка араяьлар итташ комсомольско - кагирхой агрегаташ. Дика кхоачашду кхацкара балхаш «Атагинский», Грозненски шурий, «Загорский» совхозашка. Культураш дIаювш толамаш дахарах совхозий центральни усадьбанга сеяльщикий комсомольций Сулейманов Гимарза, Чуреева Шамсудина, кхычар сийна ШIе байракхаш урагIъяхийтай.

ХIана вай хана юрта боахам мабоатгIара легIабоалабе йиш яц техника йоацаш. Цу духьа кагирхой гIерт тайптайпара йола технически говзалаш Iомае. Укх шера 750 зIамсаго йоIо Iомайир тракториста, механизатора говзалаш.

Холуш лакхденнад кагирхой хьинар, дукхагIа хиннай комсомольско - кагирхой коллективаш, кагийча наьхен мехкарийн коммунистически кхетам лакхбара дукхагIа теркам тIаахийта яьннай ВЛКСМ комитеташ, дукхагIа хул боахамий кулгалхошеи юрта боахама специалисташеи вIашагIкхетараш.

Иштта цхьадола дика хIамаш карагIдаьнна дале а, кIезига дац хIанз а кхоачамбоацараш, уж дIадахара тIехь мабоатгIара къовсам лоаттабаь баларе кхы а доккхагIа хургдар даьхá толамаш. Цхьайолча юххьанцарча комсомольски организацеша мабоагIара теркам бац социалистически яхьа, цун толашагIа йола формаш лехац. Масала, «Горячеисточненский», РИТС-4 Ермоловски ДОК-а, кхычас комсомольски организацей комитеташа «Пятилетка къоастамбу шу белгалдерга вай чIоагIа къахьегарцеи геттара дика дешарцеи» яхача Ерригсоюзни комсомольски собране шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара керттерча участкашка комсомольско-кагирхой звенощи бригадаши вIашагIтехацы. Яхь мишта лел дIадовзийтац.

Хьалхарча квартала планаш кхоачашъяьац бурув деттара балхий, Горячеводски управлене, Староюртовски птицефабрикас, кхычар.

Уж кхоачамбоацараш дIадахара тIагIерттa къовсам лоаттабе декхарийла я юххьанцара комсомольски организацеш, беррига комсомольцаш.

Х.-М. ДЕНИЕВ,
ВЛКСМ Грозненски райкома хьалхара секретарь, ВЛКСМ XVII съезда делегат.

ДОГ ЦIЕНА ЙОI

БОККХА кхаъ хиларца дIадоладелар ер шу Грозненски швейно - производственни объединене № 1 йолча цеха болхлошта, къаьстта Бондаренко Нина Павловна кертелаттача бригадана — цо зIамгача йиIнгашта еча коча дикала паччахьалкхен Знак елар.

Доккхал а деш хьахьокхар из коч бригадира. Я а яр из, гIалгIаша оалаш ма хиллара, СIалгIа санна хоза. Бараккъаш дикагIа де гIерташ дукккача шерашка къахьегаш шаьрьеннача говзало, хьаьнала, дог цIена дIадеттача кулгаша хьадаь хIама дар из.

Иштта дола дикадар карагIдаьнарех цаI я цу бригадицара къона коммунистка Молочкова Наташа. Из цIаьхха хинна хIама дац, цо пхе-ялх шера яхар мо къахьийгад цу тайпара дола баракъаш тега Iемаялара. ХIаьта укхаза балха йоагIача хана хIамаш тегара болх дукха безабенна епарех а яц Наташа.

— Лечкъа санна дерга, — йоах цо. — итт класс яьккхачул тIехьагIа деша а ца йохаенна ера со укхаза балха ер кхалнаьха болх боландаь. Эггара хьалха бIаргабайнача нахa юкъе цхьаккха хIама ца ховча сона итта дацар юххьанца болх бе а дIахьакъашта яла а. Хьадуэцар дика кхетаденнe а кулгаш дIалелацар когашта даха доладенна бер санна мара. Машино а «аьйнар 'де» тигацар. ЭгIазъухар со.

Бакъда иштта сан машинеи «дов даьлча», цхьанне шийга дIааьлча санна оарцагIйоалар Нина Павловна, саббарагIа тоххар бахьан, «машар» бора, хьахьехар тIехьагIа из мор ца хилийтара фу де деза. ТIаккха юха а безалора беш бола болх. Цу тайпара, тIехьа - тIехьа дукхагIа дог дIаувш дIаьлар со айса беча балхага. ХIанз чIоагIа дукха а беза сона сай болх. — иштта дуьл шиЙ къахьегамах лаьцна эрсийн къонача йоIо Молочкова Наташас. Хадданча шиЙ говзел лакхъеш хьайсагIа из, хIинз текстильни промышленноста Московски институте дешаяха кхйчлуш а я.

Ше деш дола хIама лерттIа, тешаме деш, моллагIчоа а шиЙгара эша новкъостал де кийча йола, шийчарел а тIех цеха коллектива хьашташ лоархIаш йола нийсархо, дика общественница езаелар комсомольцашта, тешам белар цох. Шоай секретаралла хержар цар Наташа. Дукха ха яьккхар Молочковас из декхар кхоачашдеш. Цо шерйир цеха комсомольски организаци, лакхбир мехкарий коммунистически сакхетам, чIоагIйир дисциплина.

Наташас хьехам беш хьахилар башха дика комсомолкаш Морозова Оля, Матаева Малика, Павлова Валя, Дроздова Нина, кхыбараш, хIаьта иштта хIанз цеха комсомольски организаце секретарь йола дика организатор Ковтун Галя а.

— Ше парте яхаяр аьнна, тхоцара, комсомольцашцара, безам балац Наташий, — йоах Ковтуна, — из массаза а тхона гIо деш, тхога хьожаш я, тхо массаза а цунца дагадувл. Цо доккха дакъа лаьцар тха цеха комсомолкаштеи комсомоле боацача мехкараштеи юкъе комсомола XVII-ча съезда сийна социалистически яхь йоаржаелга вIаштIехьдоаккхача.

Агитатора Молочкова Наташас дукха кхетама болх бир партега, советски халкъага КПСС ЦК-ас даь Кхайкарал укх шера бе безача балха программа хиларах тарра дIадоладийташ, цунга дика жоп дала тIехьара социалистически яхь йоаржаеш.

— Тха коллективага толам боахийтар из барттайна хилар да, — йоах Молочковас. —Дукхача къамех — эрсех, нохчех, гIалгIаех, кхычарех — болча тха кхалнаха вIаши хьожаш къахьег, цхьан нанас баь йиIжарий санна Iымерза, безаме, вIаши дог лазаш ба. НагахьA санна съезде са къамаьл де дезе, царех дувцаргда аз, — аьлар Молочковас.

Нахаца дог цIена саг я из. Цудухьа еза Наташа цунца болх берашта. Цо дика а хеташ дIайовзийт шиЙ опыт. Наташас Iомабу керда балха баьхка мехкарий. Иштта цо хьийхарех я Толокольникова, Матаева, кхыбараш.

Ю. ЮСУПОВ.

Вахара юхьиг

Ах бийса яьнначул тIехьагIа кIаьдвенна цIавера Махьмад-Сали. ХIаьта а дог раьза хинна вар из. Массехк дийн бийсен яьккхаяр цо буровой тIа волаш наб ца еш. Юххера а авари дIаяьккхар. буровой леpттIа болх бе йолеелар. Из къона буровой мастер гIадакгавар ше кулгалдеш хинна коллектив барттайна йолаш нийсъяларо. Инструмент тIера дIа а нийкха авари хилча бурув деттарех дукхабараш балха тIара дIа ца болхаш сайцар, шоаш хувца хьатIаенача сменана мамогга новкъостал дора цар. Цига царна массанена а хьоккхам тедар мастера Плиев Махьмад-Салеше. ХалагIа мел йолча ше хила гIертар из.

Иштта этта хьовзам дIабаьнначул тIехьагIа опыт йолча мехкдаьттахочо Хамурзиев Iаддалий ХьакIаьша ше хоаставар эггара дезагIа хийтар къоначча мастера. Хамурзиева бригаде болабир цо шиЙ къахьегама никъ дIа.

— Визза кIант ва! ХьогI дика мастер хургхилар холуш да, — аьлар лаьттан чонаш таххара йоккха опыт йолча ХьакIаьша.

Чапаева цIерагIча участкана гаьна доацача довкъа тIа улл № 919 йола буровой.

Укхаза буровой культбудка чу духхьашка бIаргавайра сона Плиев Махьмад-Сали, ВЛКСМ XVII-ча съезда делегат. Шийх лаьца цо къамаьл дар аз дийхача, велакъежар из.

— Фу дувцаргда аз хIаназа мара дIа а ца волавелча. Са биографи-м кхаь мутIар тIа кошаргья.

Мича гIоргва? яха хаттар оттанзар цунна хьалхашка школа чакхъяьккхача. Школе деша вагIача хана комсомоле волаш шийга: «Мала хила безам ба хьа?» аьнна чаьттача, цо уйл еш валла ца везаш «мехкдаьттахо хургва» аьлар. КIаьнка цу хана дагадаьллар могадир эггара къаьнагIчарех волча мехкдаьттахочо «Малгобекнефть» НГДУ начальника Плиев Iаддалий Султана. Даь вошас из могадаро кхы а чIоагIйир Махьмад-Салена дагаена уйла.

..Мишта даьлар па хоьш чаккхдаьлар Грозненски мехкдаьтта институте деша вагIаш даьха шераш. Теоретически дукха хIама а Iомадаь МагIалбике цIавера Махьмад-Сали.

Юххьанца цо болх бир № 927 йолча буровой бригаде бурильщик волаш. Цул тIехьагIа из № 919 йолча буровой бригаде мастералла хьожаву. Юххьанца халадар къоначча мастера бригадана кулгал де.

Дукха шийна тIехьагIа накъадаргдола хIамаш дайзар цунна Тюменски областе бурильщикаш болча вахача. Шийна дайзачох эггара толашагIдар хIанз балха юкъеккхул Плиева.

...Юххьанцара толамаш даьхар. Комсомола XVII-ча съезда сийна социалистически яхь а лаьца, № 919 йолча буровой бригадас 11-ча апреле кхоачашйир бетта план. ХIаьта бутт чаккхбаллалца йолча хана шин бетта план кхоачашъе лерхI бригадас. Из хургда цо съезда кийчдаь совгIат.

Юрски тIоанашка кхачалца цар йоаккха скважина 5000 метрага кхоачаш кIоарга хургья. ХIанз 4560 метр кIоаргеннай из. Йиллача ханал цхьа бутт хьалха, 25 августе тIаккхоачаш йистеяьккха лерхI скважина.

— Комсомола XVII-ча съезде МагIалбика дикача мехкдаьттахоех дувца безам бар са, — йоах Плиев Махьмад-Сале. — Дукха дикадар дувца йиш йолаш я № 926 йолча буровой коммуниста Гурами Григорьевич Попхадзе кулгал ду дуккхача къамех болча нахах латта комсомольско-кагирхой бригада. Цига болх беш ба башха-дика кIантий Г. Сысоев, М. Цечоев, А. Коняхин, М. Богатырев, кхыбараш.

Дукха общественни болх а бу Плиев Махьмад-Сале. Из комсомола МагIалбика горкома член, «Комсомолец» яхача пенгазета редактор, комсомольски дружина командир ва.

Б. БОКОВ.

БОЛХ БЕШ Я АНСАМБЛЬ

Цхьа шу совгIа ха мара яц халкъа творчества республиканска ЩагIа «Ритм» яха хIанзарча бальни халхарий ансамбль вIашагIъелла. ХIанз цига Iомалуш 42 саг ва. Хореографически говзал дукхаеззро вIашагIтехаб уж берригаш цу коллективе. Вай мехка шерра даьржа дола бальни халхараш Iомадара тIера ба вай кагирхой. Цунах боккха салоIам хуля царна.

Бальни халхараш атта Iомалу, цар саг куц долаппи кадайн хулийт, теркам лакхбу, музыка кхетае Iомаву. Цу дерригне вIашагIтох болхлой, гIулакхера нах, студенташ, дешархой — тайп-тайпара ханаш а кхетам а бола нах цхьа барттайнача дезале.

Хореографически ансамблеш группа ч: цаI — керттерел вож — кийчо ярек. Керттерча группе ткъаь виъ саг ва, царех ахаш мехкарий а болаш. ХIаьта дукха ха йоацаш бальни халхараш Iомаде баьхкараш кийчо еча группе ба.

ХIара кIирагIа шозза халхараш Iомаде вIашагIкхет ансамбла доакъашхой. Кхо сахьат гаргга болх бу цар: 40—45 минута дегI мукъадоаккх, тIаккха иззал йолча хана хьалха Iомадаь халхараш кердадоах, тIеххьарча сахьата — керда халхараш Iомаду.

«Ритм» яхача ансамбла кулгалдеш ва хореографи дукхаезаш вола Тупицын Юрий, хIаьта аккомпониатор — Погосов Анатолий ва. Шера 30 халхар Iомадьа ансамбла доакъашхоша. Цу юкъе да нохчий халкъа халхарий ларда тIа Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни культура болхлочо Д. Кагирова оттадаь «Горяночка», Дагестана халкъа халхарий ларда тIа махачкалерча балетмейстера М. Шубаева оттадаь «Дагестаночка», эрсий халкъа халхарий ларда тIа Л. Степановас оттадаь «Барыня» яха халхараш, хIаьта иштта молдавски, латышски, кубински, кхыча халкъий халхараш.

Каст-каста хул ансамбла коллектив республика районашка, города клубашка шоай говзал гойташ, цига моттигерча кагирхошта бальни халхараш Iомадеш. Уж хиннаб Сунженски, Грозненски районашка, В. И. Ленина цIерагIча культура ЩагIа, Лермонтова цIерагIча театре, кхы дуккхаьа концерташ луш.

ДукхагIболча кагирхоша боккхача безамца тIаэц «Ритм» яхача ансамбла гойтамаш, хIана аьлча цар гIо ду кагирхой эстетически кхетам лакхбе, царна хоза халхараш Iомаде. Из боккхача лоархIаме гIулакх да.

ХIанз ансамбла коллектива дукха болх ба. ХIанзарча халхарий городской конкурса кийчлуш ба ансамбла доакъашхой. Цига котбаьннараш хургба хIанзарча бальни халхарий 5-ча Ерригроссийски а 2-ча Ерригсоюзни а конкурсашка дакъа лоацаш. Йоккхен, тайп-тайпарен, сакъердамен я цу конкурсий программа. Цудухьа къаьстта хьинар совдаьнна, дог гIоздаьнна лелабу цар берригa кийчон болх. Уж тийша ба шоай халхараша, шоашта эстетически салоIам баларал совгIа, берригача кагирхой эстетически кхетам лакхбеш, чIоагIбеш хиларах.

С. ПЯТАШ,
халкъа творчества республикански ЦIен художественни совета член.

Журналистий чемпионат

Чакхъяьннай Нохч - ГIалгIай АССР журналистий союза шоллагIа чемпионат. Цига дакъа лоацаш бар «Грозненский рабочий», «Сердало», «Комсомольское племя», «Заветы Ильича» яхача газетийи радиои телевиденеи шахматисташ.

Шозза-шозза ловзаш дIайихьар ях. Хьалхара моттиг яьккхар «Заветы Ильича» газета сотрудника Л. Рудске, шоллагIа моттиг — «Грозненский рабочий» газета болхлочо Г. Погибела, кхоалагIа моттиг — «Сердало» газета корреспондента М. Хаматханова.

Яхье котбаьннарашта призаш лургья.

Я. БУБНЕНКО.

ВАХАРА БАКЪДАР ГОЙТАШ

«ХЬАЛХАРА ДЕНОШ» ЯХАЧА ХЬ. МУТАЛИЕВА ПОВЕСТА ТIАРЧА КЛАССОВИ КЪОВСАМАХ

Хь.-Б Муталиев массе хана а хиннав хIара ший очерка, дуацара, пьеса тIа, кхыча шин художественни кхолламе халкъа вахар, цун дог-уйла кIоаргга йовза, ший произведенешка из гойта гIерташ. ЦхьабакъдакъаьстТа дикагIа из цун вIаштIехьдаьннал 1958—1960 шерашка цо язъяьча «Хьалхара денош» яхача повеста тIа. Шеко яц хьалха йоазонхочунна прозе карагI мел даьннар чулоацаши цун художественни кхоллам кердача, лакхагIча лагIа тIа боаккхаши из произведени хилара.

Фу маIан да язъяь а дешарашка кхаьча а 14—15 шу даьначул тIехьагIа тахан вай из повесть ювцилга? Эггара хьалха из да гIалгIай литературе тахан а тIехь, цул дикагIа, кIоаргагIа советски вахара юкъе хинна белгалонаш хьахьокхаш, гIалгIай халкъа юкъе хинна ира классови къовсам хьагойташ произведени ца хиларца. Цу хьакъехьа вай халкъа таханарча толашагIа болча писателаша а хьокхам эцен, Хь.-Б. Муталиевгара Iомабален йиш йолаш я из повесть, сона хетачох. ХIаьта из Iалаьмате боккхача лоархIаме а да.

Белгалдаккха доагIа цхьаькха а. КПСС Нохч-ГIалгIай обкома X пленуме белгалдаьд республика писателашта хьалхашка латта къахьегамхошта интернациональни кхетам балара, халкъа истори нийса кхетадара, из нийса дашхара хьакъехьара доккхийн бехктокхамен деххараш. Тахан а вай къаман писателаша лелара леладу уж деххараш кхоачашделга. Iалаьмате кIезига язъю исторе чухь хинна ира классови къовсам гойташ йола литературни произведенеш. Цул совгIа, къаман интеллигенцена, писателашта юкъе цхьабараш халкъа истори нийса ца кхетадеш, гIалгIашта юкъе классови къовсам хиннабац, уж берригаш а цхьатарра бокъо йолаш хиннаб ала гIерташ, из харцкхетам шоай художественни кхолламе юкъебахьа гIерташ, е классови къовсама дешаш къоастадара гIулакхa юстара латта гIерташ ба.

ГIалгIашта юкъе классови къовсам хиннабац ала гIерташ харц хилар къаьгга гойташ цу хьакъехьа нийса кхетам луш, массанена а хьокхаме я Хь.-Б. Муталиева «Хьалхара денош» яха повесть. Повеста керттера турпал халкъ да. Автора из хьагойт классашка декъаденна хиларга хьежжа, шоайла вIаши духьала латтача цун тайп-тайпарча викалашка гIолла.

Повеста тIа дувц гаьнарча гIалгIай юрта хьалхара колхоз йиллар. Халкъа вахарера из лоархIаме дакъа художественно хьагойтара декхар оттадаьд писателa шийна хьалхашка. Цудухьа повеста хьалхарча оагIонашкара денз вайна хьалхашка отт 30-ча шерашка гIалгIай юрта лаьттача къахетам боацача, чоалханеча классови къовсама сурт.

Ховш да хьалха деш дола хIама низкъала хулгa. Иштта хиннад из Советски Iаьдал долча хана а къе нах лоал лоаттабеш, уж боацош, цар хьацарах шоай атта вахар хьакхоллаш хинна кулакаш дIа я боахаш, юрта боахаме коллективизаци яра дош оттадаьча хана а. Парте белгалдаьккха из декхар кхоачашдара гIулакх кхы а чоалханеча хьала тIа доаккхаш хиннад из шоай духьа делга беррига ахархоша кхета ца деш хиларо. Царех цхьабараша дукха уйлаш а ца еш, дог гIоздаларца тIаийцай колхоз. ШоллагIбараш шин дага болаш, зIамига бале а хIаране ший доалахьара боахам массане юкъарча колхозаца хийцача мишта хурга кхета ца деш хиннаб. ХIаьта ахархоех кхоалагIбараш шоай кхетам кIезига хиларца, кулакий агитацена карабаха, цар бIеха гIулакхаш хьаллоацаш лийннаб.

Из бахьан долаш къаьстта ирлу юртарча наха кхетам балара болх. Кулакаш гIерт Советий Iаьдалах, цун викалех харцдараш а дувцаш къахьегамхошта юкъе цIур болла, ахархой колхоза а Советски Iаьдала а духьалбаха. Цу гIулакха эггара Iаьржагlа, бIехагIа дола гIулакхаш леладе эхь хетац кулакашта. Иштача халача хьалашка юртарча къахьегама наха нийса кхетам бала, сийлахь-воккхача Ленина, парте нийса никъ царна дIабовзийта, хьаьнала къахьегаш бола ахархой колхоза юкъебоалабе вIаштIехьдоал юртарча большевикий, Советий Iаьдала боккъонцарча викалий.

Царех цаI волаш повеста тIара вайна хьалхашка отт ленински парте мугIарера член вола юртарча партъячейка секретарь Дакиев Ахьмад. Иррза классови къовсаме цун вIаштIехьдоал шийх юртхой тешам чIоагIбе, уж шийна тIехьа баха, вешта аьлча, керда юкъара вахар хьакхоллара уж тIаберзабе. Дакиев Ахьмад а цун вежарий а ба революци я ялалехьа Ростоверча революционерага Сергиенкога гIолла социалистически революце хьакъехьара ленински хьехам байзаш, цунца цхьана дуккхаза Гуржегlа, Баку, Моздоке хиннеи. Цудухьа вIаштIехьдоал мугIарерча большевика керда вахар кIоаргга кхетаде а, парте нийсача накъах юртара къахьегама ахархой тешабе а.

Повеста автора толам лархIа беза районе коллективизаци е обкомо вайтача уполномоченне Дахаев Назира сурт-сибат хьакхолла вIаштIехьдалар а. Из ва Веданара нохчо. Ленински парте мугIарера викал хиларах тарра, парте обкомо из вайтаа гаьнарча гIалгIай юрта болх бе. Боккъонца вола большевик волаши нах кхетабе а вIашагIтоха а ховши гу вайна из. Ахархоша кхеторгдолаш, цар дег чу дужаргдолаш дувца вIаштIехьдоал цун кердача колхозни вахарах, парте политикaх.

Авторо ший повеста юкъебоалабу кхы дукха керда вахар чIоагIдара тIехьа латта активисташ а. Царех ба Хамиев Мажит, Иван Михайлович Шишков, хIаьта иштта гIалгIай кхалнах Хави, Каби. Ирача классови къовсаме керда вахар чIоагIдара тIехьа шоай дегIамаш Iодахка кийча ба уж.

Эггара халагIа вахар долли хиннай мар венна, дуккха бераш кхоабаш жерал яьгIа Каби. Хьалхарчарца колхозе йода из, цо кхетаду юкъара боахам ший дезала вахар тоадара никъ болга. Цудухьа цунна духхьалбовл юртара кулакаш. Из бехке йоацилга шоашта ховшшехьа а харцахьа лелаш я, аьнна хабараш арадоах цар юрта.

Денал долаш, колхоз чIоагIъеча хьинаре дакъа лоацаш ва Хамиев Мажит. Цудухьа из къаьстта гоама ва керда вахар ца дезарашта. Тийшача балхах, кIийле а я кулака Муне воIо вув из.

Керда вахар хьалдеча лоархIаме моттиг дIалоац Советий Iаьдало маIача наьха лоалах мукъабаьхача, царна нийсса бокъо еннача гIалгIай кхалнаха а. Юрта эггара хьалхара медицински пункт хьаелл партъячейка секретара Дакиев Ахьмада сесага Сакината, юртарча Совета председателалла йода Каби.

Ерригача повеста тIа ший тайпара моттиг дIалоацаш да къеча лоамарочун Бахьайга сурт-сибат. Шийх тарра хинна дуккхабараш санна, юртарча бIаьхийча наха тайп-тайпара гIулакх дарца шийна ца вала сискала чIегилг лохаш хиннав из. Моцал вала, тIолхаш мара тIаювхаш хIома йоаццаш хел ара йIаьха бийсаш яьхай цо. Из дерригa хувцалу Советий Iаьдал тIадеча. Юртарча партъячейка секретара цунна тIадувка барзкъа лу кулакашкара хьаяьхача хIамаех, Мунегара хьадаьхача цIеноех цхьа цIа а лу чуIе.

Цудухьа хилац Бахьайг колхозе вахара деша шин дага. Цо дика кхетаду из ший моттиг йолга. Колхоз вIашагIъеллача дена цо геттара хьинаре дакъа лоац юкъара болх беча. МоллагIа ше хьадеш дар дизза, дика, тIехьаленна лаьрхIа ду цо. Из бIаргагу колхоза кулгалхошта. Цар Бахьайг хьожаву эггара хьалха районе хьайийнлача тракторстий курсашка. Цига механизатора говзал караерзае цунна новкъостал ду районерча механика а цун дезала а. Хьалха цхьаккха бокъо йоацаш, цхьанне а ца лоархIаш хинна Бахьайг кердача колхоза вахаре боккхача лоархIаме саг а хинна дIаотт.

Иштта толамца вIаштIехьдаьннад автора кердача вахара духьала бола халкъа классови моастагIий хьахьокха а. Царех ба кулакий шайкaра керте латта Муни, кулакаш Хьасан, Iиса, Керам. Уж берригаш вIашагIтох нийсхон Iаьдал, керда вахар, хьаьнала къахьегаш из хьалдеш дола халкъ ца дезаро, уж кхы а дорхбу наьха хьапарах бахилга бIаргагушшехьа дIадоалаш латтаро. Цудухьа шоашта могар ду цар из керда вахар чIоагI ца далийта. КъайлагIа, тийшача балхах цар боабу коммунисташ, юкъарча вахара активисташ, колхозе хьаьнала къахьегарий сий доаде гIерт, тайп-тайпара аьлдитташ а доаржадеш. Цхьабакъда цунах хIама хилац.

Писателa дика вIаштIехьдаьннад классови моастагIчун къайлагIара нийрча гIулакхаш гучадаха вIаши духьала латтача шин низа юкъерча лирача классови къовсаме керда вахар котдалар, чIоагIдалар, хьаьнала къахьегача сага ираз вахар хьаоттар ший повеста тIа хьагойта.

Повеста тIара вайна гу Октябра зIанараша сийрдадаьккха цхьаккха бокъо йоацаш хиннача халкъа вахар, дуккхача бIаьшеренашка сатийсa кортамукъале, ираз кхаьча сомабаьнна, чуйнна керда вахар хьалдеш боахка лоамарой.

Автора толам лархIа беза повесть гIалгIай мотт дика ховш, цун ерригача оагIонех говза пайда эцаш, халкъа кипаш шерра кхъедовладеш язъяр а.

ЛаьрххIа дийшача цхьацадола кхоачамбоацараш а корадоагIа Хь.-Б. Муталиева «Хьалхара денош» яхача повеста тIара. Кхоачам боллаш дика гойтадац юртарча Совета председатель хиннача Тутаев Сосе сурт-сибат. Из ва цхьан кулака гаргара саг, сиха хувцалуча вахаре хаьдда ший моттиг къоастае ца могаш, ворда хьалтIаьнначунгахьа хила лерхIаш. Цо цхьан кулакагара Iисийгара кхаъ эц, кIалхарвоакхаргва аьле, хIаьта а юртда хилар бахьан долаш кулака боахам хьабоаккхача дакъа лацанза валац из. Из вохавар шийна гунах долаш дац аьлча а хIама ца хулаш, эгIазвахача Iисас урс дийтте човнаш ю Сосена. ТIаккха, дуккха больнице иллачул тIехьагIа, жа леладеча ферма заведующи хул цох. Цу тайпара из турпал повеста «юха юкъевар» нийса дац, автора дика вIаштIехьдаьннадац двурушника сурт-сибат бокъонца хьахьокха, аьнна хеталу. ХIаьта цу шерашка дукха хиннаб гучаьа цаI а дувцаш, кIалгIслла кхьдараш а леладеш хинна къайлагIара моастагIий.

Повеста тIа сов дукха йолаш санна хет авторски отступленеш. Цхьабакъда, царех дукхагIъяраш шоай хила еззача моттигашка, дувцар кIоаргагIа кхетаде, турпалаш дикагIа бовза гIодеш я. Иштта я повеста тIара Дакиев Ахьмада революционерацара доттагIал, Назира революционни дегIавар гойта моттигаш. Цар тоаю, хозъю повесть.

Кердадар тIатохаш яц кулака Керама боахам хьабоаккхача хана Бахьайга уйлаш гойта моттиг. Сов дукха моттиг дIалоац повеста тIа кулакий боахами уж дIабахара бахьанаш дувцаш.

Уж кхоачамбоацараш дале а автора боккха творчески толам лархIа йиш я «Хьалхара денош» яха повесть. Кхычарчул дикагIа вIаштIехьдаьннад Хь.-Б. Муталиева колхозаш йохкача хана гIалгIашта юкъе хинна классови къовсам, тахана ираза халкъа вахар бахьан долаш шоай низи сий ца кходеш къийсача халкъа турпалий сурт-сибат хьагойта. ХIаьта из дош тахан а писателаша шоай художественни кхолламе дукхагIа теркам тIабахийта боагIаш да.

Або МАЛЬСАГОВ,
Нохч-ГIалгIай истори, меттеи, литературан Iилман-тохкама института воккхагIвола Iилман болхло.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КЕРДА ФУД ЛЕЙБОРИСТИЙ «БЮДЖЕТНИ ЧЕМОДАНА» ЧУ

ХIа аьнна лейбористски финансай министр Денис Хили парламент чуйолча пIейошта хьалхашка автомобила тIара Iовоаллаше а, дукха хIамаш бIаргадайнача цун йоккха йоалача чемоданга шоай аппараташ тIалаьцар фоторепортераша. Англе финансай министраша дуккха ха хьалхагIа деназ цу чу а ехкаш Вестминстерски двореце кхухь шоай бюджетни послании. ХIанз чемоданга чу доаллачун хьакъехьа укх массехк дийнахьа массе тайпара шо - шоашта хетараш дувцар наха. Каст-каста укх тайпара а хозар: «дикача хувцамий жин» доалий - хьогI цу чу?

Вильсона кердача правительства бюджето эггара хьалха шийна уйла тIаззар пенсеш тIатохилгеи продовольствена IотIадетталуш латта маьхаш юхаозара пачхаьалкхен субсидировани чакхйоаккхилгеи цу тIа оттадаь хиларо. Платежни балансе латта халонаш дIаяхаран белгалдаь гIулакхаш чакхдоахилга Iалашдаран кердача правительства могаду юхалург пхи миллиард стерлингий фунт гаргга ахча доазол дехьара эцилга. Правительственни программашта финансировани яра цхьаькха хьаст хургба, хьалхагIа а санна, налогови система: налогаш тIатохаргья, бIаьхийчарна теха ца Iеш, мугIаререча англичанашта а.

Хьагучох, мугIарeча англичанний кач гIоргья бюджетни расходий керттера дакъа. Маьхаш тIакхетаргда электричествана, кIора, почтови расходашта. Маьха дезагIа хургда бензин, «традиционни» английски йий, сигареташ. Цул совгIа, аххха ахархой хургба доазол дехьара юхалург нийца ахча дIахо йодача хана текхаргдараш а. Цу тIа а, оборона министерства беча хоамагIа, тIема расходаш «лох ца а луш, лакхлургья». Вайна магарра, цхьаккха а «дика хIамаш дIаязду жин» бюджете доацаш да.

Цхьабакъда, нийса хургдацар, лейбориста Хиле бюджети цул хьалхагIа хиннача консерватора Барбера бюджети цхьатара я аьлча. Шу хьалхагIа торе доалахьа хиннача чIормаяьннача чемоданга чу кхыметтел хьоахадеш а хIама дацар, масала, пенсеш IотIатохилгах, корпорацена налогаш лакхъелгах.

Керда бюджет порламенте хьакхайкаяле гаьнна хьалхагIа йоккхача капитало шерра кампани йолайир цунна духьала. ХIанз газеташа язду, лейбористий планаш сите йовзарга хьежжа чIоагIа лохлора фондови биржера акцей курс яхаш. «Сити кхераенней ситIаръяьнней я, — кхы тIа а михьардоах из дош «Дейли мейло». — Дукха ахчаш долча вкладчикий тешам байнаб правительствах».

ШоллагIча дийнахьа бюджет кепатеха араяьккхачул тIехьагIа сэр Майкл Клэпхэма, британски промышленноста Конфедераце президента, из «антииндустриальни» я а аьнна, хьакхайкадир, корпорацешкара йоахача налого «промышленностага ухийта инвеститцеш дикка кIезигьергхилар». «Экономист» яхача журнала хетачох, Хиле «эггара бIаьхегIчарна хIама техай, цо «кхетадац бизнеса, цувах (бюджетах — Э. Ч.) хургдар». «Таймсо» йоах, «профсоюзий гIулакха мара, дерригача къаман гIулакха» оттаьац бюджет.

Хургда аьнна хийтта махиллара, йоккхача капиталаца оагIув а билла хьаьттар консерватораш. Лейбористий финансови планаша «Iалаьмате доккха зе ду промышленноста», хьакхайкадир Э. Хита.

Хоржамашка шоаш эшар хIанз а тIехьа закономерность а ца лоархIаш, дагадоацаш нийсденна хьаштдоацар санна лархIа уйла йолаш ба консерватораш. Из бакъду шоай лидер Хит дIавакхха дагахьа торе мугIарашка чIоагIа йоласеннача дискуссе. «Партена чухьарча массе тайпарча группировкай викалаш чIоагIа дог даьнна ба, — язду «Файнэншл Таймсо», — хала, тактически проблемаш мистер Хита иштта къестаеш хиларах». Шоай беха аьттув иштта хьахьокха гIерт консерваторий белгалара гIоздараш.

Цхьабакъда из — уйла тIера дIатувлаяр духьа лелаю хIилла мара кхы хIама дац. Консерваторех дог даьннадац йоккхача капитала. Тори правительственни кризис хьоае гIортарах кхы аьттув ца баьнначул тIехьагIа редакционни статьи араяьккхар «Таймсо» «Хит дIагIоргва е вусаргва?» аьнна дIи а йолаш. Жоп хьадда лорар вусаргва-кх. Газето яздьчох, Хит «кхоачамболаш политични политик веце а», лоархIаме да, бIарча хьайцача цо «нийса никъ» чакхбахар.

Йоккхача капитало хьалтэацаш вола Хит эггара тIехьагIа ше цхьа къамаьл деш англичанашка кхайкар «ломагIа Iаха торешта торо ялара» уж тIа а хьехаш. Хита тешаву, цу тайпарча тороно мохк юха а «тоалуча наькъа» тIа баккха консерваторашка йиш хулийтаргхиларах.

Аьттехьара яь Iанзар лейбористий бюджета критика. ЧIоагIа юхаозалуш хилар цунца профсоюзаш а. Британски тред - юнионий конгресса кулгалю хьакхайкадир, бюджет къахьегамхоша дIадехараштa жоп дала «гIертилга» мара кхы хIама ца хилар.

Керттерча даькъе критика ю из лерагIа чакхйоалаш ца хиларах, ше шийна духьала хилара, саготагIа хьалхашка эттa проблемаш хорта болча оагIорахьа ца къоастае гIерташ из хиларах. ХIанз дениз кхы цхьанне а шеко яц, хIамай маьхаш тIадетталургхиларах а хьабе болх боацараш дукхагIа хургхиларах а. Пенсионер, из «священна ваьлла англичанин», белгаларча дакъе толаш да гIулакх керда бюджет тIаэцарах, цхьабакъда юкъера алапи телача болхлочун вахарга бода мах лакхлургба.

Ше бюджета мах беш, «Трибюн» яхача кIиранна цкъазза арадувлача газето, лейбористски парте аьрдехьарча ткъама органо язду «цхьан кулгаца дIателарен шоллагIчуница юхадахарен» методагIа из оттаь хиларах. Эггара гIойленагIа бола никъ, «Трибюна» хетачох, сенах латт аьача, из латт, «маьхаш лохдара правительства цIенхаштта гIулакхаш чакхдахарах». Из ца дой, дIахайт газето, профсоюзашта духьалъувтта еаргья кердача кабинета.

Лондон.

Э. ЧЕПОРОВ,
АПН соб. корр.

Турцена новкъостал ду Советски Союзо цун металлурги дегIайоалаяра. Искендеруне юхxе советски специалисташа дакъа а лоацаш хьалъеш латт металлургически комбинат. Из хургья мехка эггара йоккхагIйола промышленни предприяти.

СУРТА ТIА: комбинат хьалъеча.

В. ПОПОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

МОСКВА. Владимир Ильича дегIа башха-дика памятник да В. И. Ленина Централыни музей. Укхаза ух болхлой, ахархой, общественни деятелаш, доазол дехьара хьаьший.

ХIара шера музее хул цхьа миллиони ах миллиони саг. Ленин волча, уйланхои доттагIеи волча ух нах. Укхаза къаьстта чIоагIа холу царна Ленина мел сийлахь - воккха хиннав, мел тIех хьакъале ба цун хьехам.

ХIанз музеерча экспозицеца 12 эзар совгIа экспонат я: историко - партийни документаш, ленински кулгайоазой фотокопеши дунен халкъий меттаiара В. И. Ленина произведеней изданеши, Советски Союза Коммунистически парте съездий лоархIамегIара решенеш, В. И. Ленина ше лелаяь хIамаш, совгIаташ, фотосурташ, изобразительни искусства произведенеш. Музея экспозицеца да вай парте теоретически, политически, организационни лардаш кийчъяь дола Ленина керттера балхаш. ХIара шера керда экспонаташ IотIаетталу музейна.

Документальни материалаш Iомаяро новкъостал ду бахьчо массе оагIорахьара хьинаре чакхдаьха гIулакхаш дикагIеи мадаррен довза. Ленински балхаша Iомаву общественни вахар дикагIа кхетаде, вай хьинарча эггара чIоагIагIа хьаштдолча хаттарашта жопаш лаха.

СУРТА ТIА: С. Меркулова яьча В. И. Ленина скульптурана хьалхашка латт музее баьхкараш.

В САДЧИКОВЕИ
В. МАСТЮКОВЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТ

ШАШКАШ

Чакхъяьннай Грозне шин кIира хинна эрсий шашкех ловзара Российски ахфинал. Цига дакъа лоацаш дикагIвола 48 шашист вар. Укх деношка хилар тIеххьара, 12-гIа тур. Цига лайзача 24 партех 17 чакхъяьлар цхьаккхе а кот ца волаш.

ЦIаккхаза а ца эшаш шашкех ловзаш хьабаьхкар Московски областера мастералла кандидат Н. Лошакови Таганрогера Т. Шмульяни. Царех хIаране 8,5 очко я. БархI-бархI очко йолаш ба спорта мастералла кандидат А. Гомонов (Брянск), В. Суханов (Тула), Ю. Харченко (Калинино). Уж пхиэ а дакъа лоацаш хургва финальни яхьашка.

Вай республикера 7 шашист а во ловзанзар. 6,5 очко яьккхар А. Симоненкова, ялх очко я В. Гандулаева, иззал очкош я соахка вай республика чемпион хиннача Х. Храмушика а.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

Редактор **Т. А. ТЕБОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

I ПРОГРАММА
23 апрель

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Дешархошта. КIаьнкашта сенна деза илли. 10.00 — Босбола телевидени. Интервидени. ВЛКСМ-а XVII-гIа съезд хьаеллaрах йола съездий Кремлевски Дворецера трансляци. 15.40 — Передачай программа. 15.45 — Босбола телевидени. «Ша баь хоза Iам» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 16.00 — Дай-ноаной, шоана. 16.30 — Босбола телевидени. Объектив. 17.00 — Босбола телевидени. Берашта. «Калинка» яха халхар. 17.30 — «Котало». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Илли, хьоцара дIакъастаргдац». 18.45 — Босбола телевидени. ВЛКСМ-а 17-ча съезде. 18.55 — Босбола телевидени. «Къаьнара крепость» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 1-гIа сери. 20.00 — Босбола телевидени. ВЛКСМ-а XVII-гIа съезд хьаеллaрах йола репортаж. 22.00 — Босбола телевидени. ВЛКСМ-а XVII-гIа съезд хьаеллара хетадаь спортивни деза ди. Ленина цIерагIа йолча Центральни стадиона спорта Дворецера трансляци. Йистеяьлча кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

17.55 — Жа Iуй деза ди. КПСС Наурски райкома секретара Керимова выступлени. 18.10 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.30 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала). 18.45 — Киножурнал. 18.55 — Социалистически яхье хьалхалаттараш болча (гIалгIай меттала). 19.05 — «Хьа орденаш, комсомол» яха телевизионни фильм. 1-гIа сери. 19.30 — ВЛКСМ-а XVII-гIча съезда делегат Гордаев ИбрахIим. 19.40 — Шоана, бераш. 19.50 — Телевизионни очерк.

24 апрель
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Киноникъбархой клуб». 10.30 — Босбола телевидени. «Къаьнара крепость» яха телевизионни художественни фильм. 1-гIа сери. 11.35 — Босбола телевидени. Дай-мехка иллеш. 15.40 — Передачай программа. 15.45 — Дай-мехка гIолла. Литовски ССР. 16.15 — Книжкай дунен тIа. 16.45 — Юрта вIашагIкхетар. 17.15 — Босбола телевидени. Дешархошта. «Комсомол со хьа поэт ва». 17.45 — Босбола телевидени. ВЛКСМ-а XVII-ча съезде. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Литературан искусстван даькъера 1974-ча шера Ленински преме лауреаташ. 19.00 — Босбола телевидени. «Къаьнара крепость» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 2-гIа, 3-гIа сереш. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.45 — «Мехкарий». 23.20 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

17.50 — Нохч . ГIалгIайчу культура дегIаенача хьалхарча шерашка лоаттабаь классови къовсам. 18.00 — Нохч . ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.20 — Хоамаш, реклама. 18.25 — Кагирхошта дьиво ду эулам (гIалгIай меттала). 18.40 — Киножурнал. 18.50 — Лаьтта леладара культура ялат хьувкъара дола тешал да. 19.00 — «Хьа орденаш, комсомоль» яха телевизионни фильм. 2-гIа сери. 19.30 — Концерт.

РАДИО

23 апрель

6.30 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала). 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 9.55 — ВЛКСМ-а XVII-гIа съезд хьаеллaр. Съездий Кремлевски Дворецера трансляци. 14.00 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала). 16.15 — «Комсомола съезда делегат» яха радиоочерк (нохчий меттала). 16.30 — «ХIанзара ханара къона саг» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — Концерт (эрсий меттала).

24 апрель

7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — 9-ча пятилетка социальни программа кхоачашъеш латт. Экономически Iилмай доктора Бузликова беседа (гIалгIай меттала). 8.40 — Ашараш. 8.45 — «Школьни глобус» (эрсий меттала). 14.00 — «Общественни закони» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.20 — «Пропагандист» яха зарисовка (нохчий меттала). 16.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 16.45 — «ДIаяхача замах юхедисача вокха гIулакхашца лоаттабу къовсам» яха Цолоева корреспонденци (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 19.20 — КПСС XXIV-ча съезда сецамаш кхоачашде. Пятилеткаца хьинар дола къахьеган дIале (эрсий меттала). 19.35 — «Даьлах теширга дIа миштa доладеннаь» яха Нохч . ГIалгIай паччахьалкхен университета доцента Корнацке беседа (эрсий меттала). 19.50 — Нохч-ГIалгIай ашарий концерт (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йолаш, малхбузехьара мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гIолла 14—18, Грозне 16—18 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу. Кхоаненоммеи хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йолаш, малхбузехьара мух а хьекхаш, бийсашка йийкхача хана тIагIоллара лаьттах гIор а ец ха хилеи фегара температура бийсашка 1 градус шелалгара 4 градус йIовхалга кхоачаш, деношка 9—11 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-35; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-35; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувла шинарен, еран, шоаттен денощна.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 3937.